

23, 717

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Naša vsak štirtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 1 K., pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Narodnina za Nemčijo 5 K., za druge izvenavstrijske 5 K. Kdo hodi sam ponj, plača na leto samo 5 K. Narodnina se pošilja na: Upravnštvo "Slovenskega Gospodara" v Mariboru; — List se dopošilja do odgovoda. — Udej "Kazek" Esekvevne društva" dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin, — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5, — Kokopisi se ne vražajo. — Upravnštvo: Koroška cesta štev. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Za večkratne oglase primerni popusi. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Naše zaprte reklamacije so poštine proste.

Današnja številka obsega 10 strani in "Gospodarske Novice".

Občni zbor S. K. S. Z.

Ponlad z vsem svojim zelenjem in cvetjem je med nami. Polni upa gledamo v bodoče dni, ko obrodi cvetje sad in nam poplača trud. Taki pomladičanski anevi, polni veselja nad mladostnim življienjem in polni upa za bodoče čase našega naroda se nam zdijo dnevi, ob katerih obhajamo občene zbore Slov. Kršč. Socialne Zveze. Letos si je izbrala naša Zveza za kraj svojega občnega zборa Sv. Križ na Murskem polju. Tam je tekla zibelka očetu krščanskega preporoda na Slovenskem, kardinalu dr. Missia, in blagemu pospeševalcu naših štajerskih organizacij, ki so stale v najnežnejšem cvetu, kanoniku dr. Križaniču. Tema možema, na koja je vsak murski poljanec opravičeno ponosen, v spomin in zahvalo se je vršil dne 27. aprila letosni občni zbor S. K. S. Z. Udeležba je bila mnogoštevilna, ne samo iz domača župnije, ampak tudi iz sosednjih. Tudi ormoški okraj je poslal svoje zastopnike, med njimi deželnega poslanca Ant. Meško. Lična Slomškova dvorana je bila lepo okinčana za slavnostni dan. Križevski tamburaši so spreti no udarjali na svoje instrumente.

Naše izobraževalno delo.

Zborovanje otvoril s prisrčnim pozdravom vseh navzočih predsednik S. K. S. Z., dr. Korošec, ter poda poročilo o društvenem delovanju v preteklem poslovnom letu. V S. K. S. Z. za Stajersko je sedaj včlanjenih 154 društva, torej za 6 več kakor lani. Mladinskih zvez ima 127, izmed katerih je 57 mlađeniških in 70 dekliških zvez. Orlovska organizacija se je tudi pomnožila, o njej se bo poročalo na očrem zboru telovadnih odsekov Orel. V preteklem letu je priredila S. K. S. Z. 4 poučne tečaje: Na Oljki, v Šredicu, Verženje in Braslovčah. Za obrambo narodno ogrožene meje postopa S. K. S. Z. skupno s Slovensko Stražo. Pošiljala je na mejo knjige in časnike ter stala z nad 500 slovenskimi hišami oo meji v stiku. Za mejo ima pripravljeno lepo število knjig, katere dobivajo društva in če primerno, tudi posamezniki. V osrednjem knjižnici je bilo 7235 knjig, kajih se je samo v Mariboru izposodoilo okroglo 4200. Izposojevale in izmenjavale so se knjige tudi bolj šibkim izobraževalnim društvom.

Osrednje društvo je tudi rađo pošiljalo včlanjenim društvom na njih željo govornike. Izredno požrtvovan in marljiv je bil v tem oziru dr. Hohnjec, ki je ves svoj prosti čas posvetil nepolitičnemu organizatoričnemu delu. Govoril je 80krat. Zborovanje je z navdušenim ploskanjem dalo izraza svojemu hvalnemu čestvu. Nadalje so govorili pri društvi S. K. S. Z. dr. Korošec 37krat, Žebot 34, dr. Medved 27, dr. Verstovšek 17, dr. Leskovar 14, dr. Kovačič

8, dr. Lukman 4, dr. Jerovšek 4, Gomilšek 14, Zajec 19krat.

Tudi stanje blagajne je povoljno. Dohodkov je imelo osrednje društvo v preteklem poslovnom letu 1089/38 K., stroškov 431/76 K., torej ostane v blagajni premoženja 657/62 K. Kamorkoli se ozremo, na vse strani nas more položaj S. K. S. Z. začakoviti. Poročilo predsednika dr. Korošca se je zato vzelo z odbrovjanjem na znanje.

"Orli" na plan!

Predsednik štajerske Podzveze Orlov, dr. Veštovšek, govoril o plodonošnem delovanju S. K. S. Z. splošno in opozarja zlasti na uspehe izobraževalnih društev, dekliške in mlađeniške organizacije. Višek mlađeniške organizacije so telovadni odseki Orlov. Že v kratkem času so zbrali junaške čete iz kmečkih vrst, ki so ponos našega slovenskega kmečkega stanu. Govornik označi namen orlovske organizacije, kačera je potrebna med slovensko moško mladino, katero moramo utrditi v verskih in narodnih načelih, iz katere mora izginiti nemožnost, pobitost, nesamostojnost, bojazljivost in lenoba. Govornik obžaluje, da so slične telovadne slovenske organizacije vrgle krščanstvo v stran in širijo svobodomiselstvo. Ce se postavijo zopet, kakor so bile nekdaj, na pravo versko in narodno stališče, podali si bodo roke v skupno delo za našo mladino in tvorili nepremagljive čete našega slovenskega ljudstva. Toda odpadi glavnih stebrov Sokolstva od vere in njihovo širjenje svobodomiselstva, so povzročili med sličnimi organizacijami tak prepad, da ga boste težko premostiti. Predsednik Podzveze Orlov se nadalje navdušuje kmečke sinove, da snujejo odseke, se vadijo medsebojno v varčnosti, zmernosti in se pridno izobražujejo v vseh strokah kmečkega stanu. Poročilo so sprejeli zborovalci z navdušenimi "Živio!"-klici.

Kaj hočemo v bodoče?

O naših bodočih ciljih je govoril podpredsednik dr. Hohnjec. Vsi hočemo vedeti, kaj bo, kakšna bo naša bodočnost. Stari narodi so imeli različne vedeževalce in vedeževalke, ki so prorokovali prihodnost. Kaj pada ni imelo to vedeževanje za prihodnost nobene vrednosti. Tudi mi Slovenci bi radi vedeli, kaj bode z nami bodoče dni. Koroška legenda o kamenitem rabiču nam priporavlja, da je ohol nemški rabič prorokoval slovenskemu meniju: „Naj tebe vrag vzame, Slovence vse s tebo, saj v petdesetih letih nobenega več ne bo!“ Toda le Bog usodo vodi, le on prilodnost zna; kar revni človek blodi, pa malo le velja. 50 let je že davno preteklo od časa, ko je nemški rabič Slovence daroval vragu, toda naših dni še ni konec. Božja roka nas ščiti. Majhen narod smo in tem bolj moramo stati na straži. Vsak Slovenec mora zato gledati, da bo veljal za 10. In to bo lahko dose-

za, ki ni več usahnil. Skozi tisoče in tisoče let ji je bil iz oči, se stekal dol na zemljo in tvoril jezero O-skodar. (Tako imenujejo Turki jezero pri Škodru.)

In odsihob so vselej na dan zagreška povodne žene na kresno noč, ko tajne prikazni snujejo svoje spletke, videli naši predniki vleči se po tleh okrog jezera belo ognjeno žensko postavo. Najpogumnejši so pa trdili, da so jo videli brido plakajočo in da je bil tok solza, ki so ji lile iz oči, tako močan kakor studenec iz gorske skale.

Nekoč pa, krasnega dne, ko je solnce s svojimi zlatimi žarki veselo sijalo na zemljo, se je sklonil Gospod k zemlji, morda tako, kakor se dobri oče skloni naš zibelko svojega sinčka. Pa ko mu je pogled pašel na Škadrsko jezero, je bil kar očaran od jasne modrine njegovih voda.

„Oj, glejte si no, ta čarokrasni kot zemlje, ki doslej nisem vedel zanj“, je strme zaklical Bog.

„O, Gospod, mar si pozabil uboge Vilje, ki si jo v svoji pravični jezi za njen smelo nečimurnost kazoval?“ ga je vprašal najvišji članičanstvenik nebeske družine.

„Zdaj se spominjam“, je dejal Bog in bolesti izraz mu je obsenčil lice. „Uboga mala Vilja! Brž jo sem pokliči!“

Urno se je prikazala Vilja pred Bogom. Njene oči so bile izpremenjene v dva studenca solza.

„Uboga mala nagajivka“, je rekel Bog s sočut-

gel s krščansko močnostjo in izobrazbo, za koje doseg se trudijo tudi naše nepolitične organizacije. Potem se bavi govornik z notranjo poglobitvijo društvenega delovanja, kojega uspehi naj bo, da bodo iz društva zares izhajali kremeniti slovenski možje in plemenite slovenske žene. Živahno odobravanje je sledilo govornikovim besedam.

Vstajenja dan.

Deželni poslanec M. e. Š. o slavi delovanje S. K. S. Z., posebno njeno veliko skrb za mladino. Veseli člani so med nami in še lepi se pripravljajo, ko bo stopila mladina na naša mesta. Jugoslovani imajo sedaj čas vstajenja. Tudi mi Slovenci se moramo pripravljati, da se rešimo okov, s katerimi so naši nasprotniki hoteli vkliniti napredek med nami, za nas mora priti čas, ko se bo rekel: Peplni dan ni dan več tvoj, tvoj je vstajenja dan.

Volitev in sklep.

Pri slučajnostih izrazi mladenič Sever željo, da bi se izdal poseben društveni vestnik, kateri bi naj pričašljal društvena navodila in poročila. Predsednik obljuhi, da se bo odbor v tem posvetoval in sklepal. Č. g. kaplan Osterž se zahvaljuje v imenu Križevčanov, ker je S. K. S. Z. počastila s tem Sv. Križ, da je tukaj priredila svoj občni zbor.

Nato je bila volitev odbora. Izvoljeni so: dr. Anton Korošec, predsednik; dr. Josip Hohnjec, podpredsednik; Ferdo Leskovar, tajnik; Vinko Žolgar, blagajnik; odborniki: dr. Franc Kovačič, dr. K. Verstovšek, dr. A. Jerovšek, dr. F. Lukman, E. Vrčko, Iv. Kociper, Fr. Gomilšek, Fr. Žebot. Namestniki: A. Haubeneck, dr. A. Medved, Vlad. Pušenjač, Fr. Spindler, A. Tkavc, dr. M. Vraber.

Predsednik zaključi zborovanje z željo, da Bog blagoslovil tudi v bodoče naše delovanje kakor ga je dosegel. Se nobeno leto nismo nazadovali, vedno napredovali. Nepolitična organizacija vedenje lepše raste na Štirlu, po notranji uredbi in po mnogostranskem delovanju. Tako bi naj bilo tudi v bodoče, to da Bog!

Skader je padel!

Skader je padel v črnogorske roke. Od 10. oktobra lanskega leta so ga Črnogorci oblegali, še le v torek, dne 22. aprila, se jim je posrečilo, da so njihove čete zmagoslavno korakale v skadrsko mesto. Na tisoče in tisoče črnogorskih mladeničev in mož je pri obleganju Skadra moral storiti žalostno smrt. Srca vsega črnogorskega naroda so imela le eno željo, da bi padel Skader kmalu v črnogorske roke. Sedaj je padel! Zato se ni čuditi, da je veselje Črnogorcev velikansko, nepopisno in brezmejno. In ž njimi se veselijo te zmage zavezniki in bratje Bolgari, Srbi ter Gr-

nim smehljajem, „Drago si plačala svojo krvido! Vračam ti vid. No, zdaj poglej dol na zemljo. Kaj opaziš tam?“

„Veliko jezero vidim, obdano z visokimi gorami. Dve reki se izlivata v jezero, a bregovi so obrobljeni z zlatim pasom, z zrelin žitnim klasjem in z rumenimi koruznimi palicami. Kakor rosa jasna, kakor kristal prozorna je močra voda v jezeru, in zlato klasje se zible po poljubi mirnega vetrča! Mojster, kako rada bi vse svoje dni, celo večnost, preživel sredi te krasote!“

„Torej, čuj, Vilja; Močra in zlata barva tam doli je tista, ki si jo svoj čas zavrgla. Uči se iz tega in nikdar ne pozabi, da je vse, kar je Bog ustvaril, krasno in sveto!“

Vilja, ki ji stoletna žalost in solze od njene lepotne niso ničesar uplenile, se je ponizno priklonila pred Bogom, a ni črnihla besedice, ker se je bala, da ne bi rekla več, nego je treba.

„In seidaj, je dalje govoril Gospod, „se ti nehoti izpolnijo tvore želje. Darujem ti Škadrsko jezero, odpravi se v svojonovo domovino. Njegova jasna glađina te ne prepriča samo o tvoji krasoti, ampak te bo tudi vsak trenutek spominjala na božjo popolnost!“

In tedaj si je Vilja, iznova se priklonivši, pripla zlati žarek k pasu in se je na lahno spuščala na zemljo. Bog in vsa nebeska družina so boječe zrli za njo tako dolgo, dokler ni izginila v valovih skadrskega jezera, ki je tako modro Kakor njene oči.

Skadrsko jezero — jezero solzà.

(Črnogorska narodna pripovedka).

Ko je Bog hrudobne angele pahlil iz nebes, ker so bili odrekli v svojem napunu pokorščino Vsemogučnemu, se je Gospod namenil, vprašati svoje nebeske prebivalce, česa si želijo. In zbral jih je okrog svojega prestola ter v očetovsko prijaznostjo vsakega posebej vprašal: „Reci mi, dete, česa si želite?“

In tedaj so vsi, razen ene same duše, odgovorili: „Kar Bog stori, vse prav stori. Bodti hvaljeno njevo ime in delo njegovo!“

Edina, ki se slavospeva ni udeležila, je bila razkošna vila-povodkinja Vilja. Bogat venec zlatih las ji je objemal cvetoči obraz, a njene globoke, temnodobre oči, so žarele z ognjem večne mladosti. Med vsemi temi serafinskimi prikaznimi je edino ona zdrževala v sebi božjo in zemsko milino.

„Sam eno željo imam“, se je oglasila z nedolžnim smehljajem na licu, ki bi bil vsakega drugega, razen Boga, očaral. „Želela bi si drugačnih las in oči. Večni Bog, ki si tako dober, daj mojim očem barvo temne noči in enako tudi mojim lasem, znak moči in srčnosti!“

„Blodna duša! Zemska zapeljivka!“ jo je prekinil Bog ter se obrnil od vile in zlokobne gube so izorale njegovo gladko čelo.

Tedaj je nesrečni Vilji zalil modre oči potok sol-

ki. Sofija in Belgrad ravno tako odmevata od navdušenih pesmi in zmagoslavnih vsklikov kakor Cetinje.

A med tem, ko plava Črna gora v veselju, prihajajo od daleč črni oblaki proti Črni gori, ravno zarađi zavzetja Skadra. Avstro-Ogrska zahteva z vso očitostjo, da ostane Skader pri Albaniji ter pozivlja velesile, da ostanejo vse skupaj složne pri prvotnem soglasnem sklepu, s katerim so Skader prisodile Albaniji. Avstro-Ogrska celo preti, da bo postopala na lastno pest, ako bi velesile ne vstrajale pri prvotnem sklepu. Stali bi torej pred zelo resnimi dogodki, kajti batí se je, da druge države, posebno Rusija, ne bodo mirno gledale, kaj bo počela Avstrija. Resnost položaja je našla odnev tudi na borzah, kjer so še pred padcem Skadra vrednostni papirji šli kvišku, sedaj pa zopet naenkrat začeli padači.

O zavzetju Skadra krožijo različne vesti. Prav se, da bi bili tudi zadnji črnogorski naskoki ostali brezuspešni, ako bi v Skadru ne bilo nastalo veliko pomamikanje živeža. To je prisilil Esad-pašo, da je med najhujšim obleganjem zaprosil k sebi črnogorske odposlanice, s katerimi se je pogovoril o udaji, tudi že topovi ne premagajo mesta. Esad-paši se je dovolil častni odhod z orožjem, in Skader je padel Črnogorcem v roke. Pravijo, da se je Esad-paša sporazumel z Nikito ne samo o predaji Skadra, ampak tudi o bočnosti Albanije. Esad-paša je rodom Albanec, iz ugledne, plemenite rodotine ter haje tudi že postati vladar svoji novi domovini. Z vojaštvom se je umaknil v Tiran, središče Albanije, ki je oddaljeno od Skadra kakih 90 km. Tako bi torej imel kralj Nikita že sedaj svojega zaveznika v Albaniji, ki bi naj delal vse mogoče preglavice Avstriji in Italiji.

Casnikarski spor med Srbijo in Bolgarijo zaradi razdelitve osvojene zemlje se je začnji tečen prece polegel, ker se je izvedelo, da Rusija odločno posreduje za mirno rešitev teh prepornih vprašanj. Pač pa je med Bolgarijo in Grčijo nastalo napeto razmerje, ker Grki trdovratno držijo Solun, čeprav bi morali pripasti Bolgarom.

Krvavi boj za Skader.

O zavzetju Skadra poročajo listi sledče podrobnosti: Skader se je udal Črnogorcem dne 22. aprila ob 1. uri po polnoči. Oblegovalci so dne 21. aprila zvečer svoj ogenj osredotočili proti Tarabošu in Brdiči. Mestu se ni prizadevala nobena škoda. General Martinovič je začel prodirati z 8000 možmi, ki so zasedli zapadno pobožje Taraboša. V isti noči se je 6000 mož Vukotičeve divizije neopaženo izkrcalo pri vasi Škija ob jezeru, kjer je bilo že od prej zbranih 8000 mož. Te čete so skupno prodirale proti Tarabošu in se jim je posrečilo, izvesti važne manevre, ne da bi jih bil turški ogenj oviral. Utrdba Brdice je bila popoloma obkoljena. Vsled poplav pa je bila tudi taraboška posadka od mesta popolnoma odrezana. Srbske čete so bile tudi vsled poplav tako odrezane, da niso mogle oditi in so ostale v svojih postojankah na Bardanju.

Dne 22. aprila zjutraj so turške baterije na Tarabošu otvorile na Črnogorce pravi peklenški ogenj. General Vukotič je med tem neopaženo zasedel višino Žogaj, kjer se je začel boj z ondotnim turškim oddelkom na nož. Artilerijski ogenj s Taraboša je pokobil cele stotnje Črnogorcev; boj je zadobil popolnoma značaj klanja. Napadalci so moralni odslej leži čez skale in po ozemlju, ki je bilo popolnoma odprt. Težki srbski topovi so med tem obstreljevali Taraboš in glavno skadrsko utrdbo. Obstreljevanje je postajalo vedno hujše, artileriji je osebno poveljeval general Vukotič.

Turki so zdaj jako slabo odgovarjali, pač pa so postali proti opoldnevu bolj živalni, dasi njihovi streli proti izbornemu postavljenim srbskim topovom niso imeli znatnega uspeha. Popoldne je obstreljevanje doseglo svoj višek. Zdaj so turški topovi sipali na črnogorske čete, ki so bile najdelj prodire, pravi dež šrapnelov. Čeprav je padel mož za možem, so črnogorske čete z naravnost strastnim navdušenjem in ognjem drvele naprej. General Vukotič je na vzhodnem pobočju Taraboša vklju velikim izgubam z veliko naglico prodiral. Po bajonetnem napadu je zasedel turške postojanke tik pod vrhom. Črnogorci so naskakovali turške utrdbe preko celih kupov padlih bratov.

Proti večeru je Esad-paša sporočil, da želi črnogorskega posredovalca. General Vukotič se je podal sam k paši. Pogajala sta se o tem, bi se li dovolil albanskim beguncem iz vasi na vzhodnem bregu jezera prost odhod iz mesta. Kralj Nikita je to dovolil, dasi so tiste vasi v črnogorskih rokah. O predaji pa ni Esad-paša zdaj še nicesar govoril.

Ponoči se je obstreljevanje nadaljevalo z vso ljutostjo. General Martinovič je četam nazpanil, da so Srbi zavzeli Brdice. Čete so to vest sprejele z velikanskim navdušenjem. Vsi vojaki so z divjo radoščjo v očeh klicali: „Skader! Skader!“ Baterije iz utrdbe Muričan so sipale ogenj na vrh Taraboša. Čete Esad-paše so bile vsled neumornega nezlomljivega napada oblegovalcev tako pobite in izmučene, da je postal nadaljni odpor nemogoč. Ob 1. uri po polnoči je hrabri branitelj Esad paša dal na glavni utrdbi razobesiti belo zastavo. Takoj nato so prve črnogorske čete prebrede Bojano in korakale v mesto.

Veselje.

V Cetinju, črnogorskem glavnem mestu, so izdeli za pačec Skadra dne 22. aprila ob 8. uri zvečer. Ko so glasniki-trobenati oznanjali veselo vest po ulicah in so začeli grometi topovi, je bilo naenkrat skoro vse mestno prebivalstvo na nogah. Godba je zigrala, zvonovi vseh cerkva so zazvonili, ljudstva pa

se je polotila velikanska radost. — „Skader je naš! Skader je naš!“ klicalo je mlado in staro. Ne velika, a navdušena množica ljudstva, je prikoračala pred kraljevo palačo ter je vriskala kipečega veselja. Kraljeve princezine so jokale veselja, ko so izvedele o padcu Skadra. Kralj Nikita je stopil na pomol (balkon) ter je nagovoril ljudstvo. Izrazil je svoje veselje nad padcem Skadra ter naglašal, da so sedaj izpolnjene stotečne želje črnogorskega naroda na najsijajnejši način. Mnogo žrtev je zahteval Skader, mnogo junashkih sinov je padlo, toda kri ni bila prelita zman. Skader je danes črnogorski! Ta nova povest Črne gore bo pripomogla državi do novega razvoja in bo pokazala, da je bil uspehi črnogorskih sinov vreden velikih žrtev. Življenje Črne gore je spojeno s Skadrom. Končno je zaklical kralj: „Živel črnogorski Skader!“ Množica je ta kraljev klic navdušeno pozdravljala in začela prepevati narodne pesmi. Velikanske so bile proslave zmage tudi v Belgradu, Sofiji in v Petrogradu. V Belgradu je bil v sredo, dne 23. aprila, ves promet ustavljen. Na tisoče ljudstva se je zbiralo po ulicah. Gode so igrale slovanske himne, ljudstvo je prepeval domoljubne pesmi, zvonovi vseh cerkva so doneli, s trdnjavskih, zidov pa so gromeli topovi. Iz tisočih grl je donela prepeva hrvatska himna: „Lepa naša domovina!“ Okrog 20.000 ljudi se je valilo nato pred kraljevo palačo. Kralj se je prikazal pri oknu in je ginjen pozdravil množico, katera je šla nato pred rusko poslaništvo, kjer veselega vsklikanja skoro ni bilo konca. Zvečer so priredili meščani veliko bakljado z godbo.

Kralju Nikiti čestitajo.

Vest o padcu Skadra se je po bliškovo raznesla po svetu, v nekaterih krogih je vzbudila veliko veselje, med Nemci pa jezo in nevoljo. Italijanska kraljica Helena, ki je hči črnogorskega kralja, je bila prva izmed vseh, ki je svojemu očetu vi prisrčnih besedah čestitala na slavnem zavzetju Skadra. Ko je izvedela za pačec te važne trdnjave, ni skrivala svoje ga veselja vsled velike zmage hrabri črnogorskih junakov. V laskavih besedah so črnogorskemu kralju in črnogorski armadi čestitali tudi srbski, bolgarski in grški kralj, mnogo russkih in drugih slovanskih vojvod. Celo iz Angleške in Francije je brzajay prinjal Črnogorcem iskrene čestitke. Nek bogat Črnogorec, po imenu Luka Andrijevič, ki ima v Južni Ameriki veliko trgovino z žitom, je brzajay kralju Nikiti, da odpadle v znak veselja naš padcem Skadra prihodni teden 4 vagone žita za črnogorsko armado.

Avstrija proti Črni gori.

Avstrija izjavlja, da bo zarađi Skadra na vsak način, ako treba, tudi z orožjem, nastopila proti Črni gori, aki se ne umakne iz Skadra in ga ne prepusti Albaniji. Pripravljena je nastopiti tudi sama, aki bi je druge velevlasti ne podpirale. Gotovo je, da Rusija in Francija ne bosta Avstrije pri tem delu podpirali. Kaj bosta storili Anglia in Italija, je dvomljivo. Nemčija bi znala z nami iti, toda prisreči se na Nemca tudi ne da, kadar ni v njegovo korist, je težko kaj od njega dobiti. V listu „Information“ svetuje nek visok častnik, naj se Črna gora kratkomalo vzame in proglaši za avstrijsko pokrajino, potem bo tudi skadrsko vprašanje rešeno.

Na Dunaju so bila v soboto, dne 26. aprila, prva važna posvetovanja zarađi nastopa proti Črni gori. Ob 7. uri zvečer je cesar sprejel ministra za zunanje zaideve, grofa Berhtolda, in načelnika generalnega štaba, Konraida Hecendorfa. Sprejel ju je skupno ter se z njima posvetoval do 9. ure zvečer. V političnih krogih je to večerno posvetovanje vzbudilo veliko pozornost. Splošno se sodi, da je položaj zelo resen. — Drugi dan, v nedeljo opoldne, je prišel k cesarju prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand ter ostal dalj časa pri cesarju. Franc Ferdinand je prišel nepridržljivo na Dunaj. Ogrski ministrski predsednik Lukač je bil na dopustu na Semeringu. Nenadoma se je vrnil v Budimpešto. Vse to kaže, da gremo resnim trenotkom nasproti.

Kralj Nikita velikodusen.

Nekaj dni pred padcem Skadra se je pritožila neka Črnogorka kralju, da je izgubila v vojski tri sinove in da nima sedaj nikogar, ki bi jo preživel. Nikita ji je baje odgovoril: „Potolaži se, ker ti bom zanje daroval v Skadru tri hiše.“ Tudi raznimi častnikom in vojakom, ki so se junaško borili, je že pred zavzetjem Skadra obljubil, da jim bude daroval v Skadru hiše. Kralj je pobjodom črnogorske zmage pred Skadrom pomilostil tudi mnogo jetnikov. One zaročnike, ki so se leta 1908 hoteli upreti kralju, je vse osvobodil. Kralj je sam odprl ječo, v kateri sta bila zaprta vođitelja zarote, bivša ministra Radovič in pl. Marušič; oba je objel in poljubil. Pomilosrčene zaročnike je ljudstvo v Cetinju veselo sprejelo in jih peljalo pred kraljevo palačo, kjer jih je kralj še posebej sprejel. V Črni gori vladala rađa tegu velikega čina velikansko veselje in splošno začarovljstvo.

Skader.

Sloveni ga imenujejo Skader, Italijani Skutarji, Turki pa Skodra. Mesto leži na jugo-vzhodu Skadrskega jezera. O jezeru so razširjene med črnogorskim in srbskim narodom številne pripovedke. Eno izmed njih prinaša današnji „Slovenski Gospodar“. Jezero je dolgo 40 km, široko pa je nad 14 km, globoko pa povprečno 10 m. Jezero ima 35 otokov. Skupni obseg jezera iznaša 262 kv. km. Dosečanja meja med Turčijo in Črno goro je šla nekako po sredini jezera. To jezero je zelo bogato na ribah; leta 1906 so n. pr.

izvozili 117.000 kg rib v vrednosti 50.000 K. Za časa Rimljani so bila jezero mnogo večje kot je pa sedaj. Ogromna apnenčeva stena, ki je obdajala jezero od vseh strani, se ni mogla trajno ustaviti neprestanemu izpodjevanju ter je počila, vsled česar je nastala reka Bojana. Ta reka odvaja toliko vode v more, da se je površina jezera znatno znižala in so se skrčili bregovi. Na osušenem ozemlju so nastala rodovitna polja, ki pa spomladi in ob deževju mnogo trpe vsled povodnj.

Mesto Skader ima okrog 30.000 prebivalcev; od teh je 20.000 mohamedancev, 8.000 katoličanov in 2000 pravoslavnih. Krščanski in mohamedanski del mesta sta ločena drug od drugega. Oni del mesta, kjer prebivajo krščani, se razlikuje od mohamedanskega po snagi in redu. V tem delu stoji katoliška nadškoškijska cerkev, velika stavba s 100 m visokim zvonikom. Zrazen je stoji nadškoškijska palača. Ne daleč od nje se dviguje frančiškanska cerkev. Frančiškanji in jezuitje imajo v Skadru več šol, med njimi tudi nekaj srednjih šol. Posebno znamenit je v Skadru oni del mesta, ki služi trgovini in obrti, takozvani bazar. V bazarju dobi skadrski prebivalci vse, kar rabi. — Znamenita utrdba Taraboš leži na zahodni strani mesta. Na severni strani Skadra se razprostira široko Skadrsko jezero, proti zahodu se vije po dolini reka Bojana, proti jugu se razprostira rodotina dolina, proti vzhodu pa štrle gola rebra skalovitega albanskega gorja. Pogled na Skader je nekaj krasnega in bujnega. Obširni in lepi vrtovi, ki obdajajo hiše, vstvarjajo sliko, kakor da bi bil Skader en sam vrt, katerega stražijo okrog in okrog silne trdnjave: Taraboš, Veliki in Mali Bardanjol, Brdica in Rasana.

Zgodovina Skadra.

O zidaju Skadra kroži med jugoslovanskim ljudstvom mnogo mišnih pripovedk. Srbske narodne pesmi opisujejo na čudovito lep način postanek mesta. Naročna pesem pravi: „Građ gradila tri brata rođana — Do tri brata, tri Mrljavčevića — jedno bješe Vukašine kralje, — Drugo bješe Ugleša vojvoda, — Treće bješe Mrljavčević Gojko.“ 300 mojstrov je gradilo Skader, a vse, kar se je do noći naredilo, je vila po noći razrušila. Vila naznani knezom, da se mesto ne bo dozišalo, ako se vanj ne zazida žena, ki pride prva zjutraj prinest građiteljem zajtrka. Kneza Vukošin in Ugleša sta to klijub vilini prepovali svinjama ženama povedala in ju svarila, le Gojko Mrljavčević je molčal. In tako so zjutraj mlado Gojkovicu, ki se je, nič hudega sluteč, podala k stajbenikom, prijeli in v zid zazidali. Na prisrčne prošnje nesrečne matere so ji pustili v zidu le prostora, da doji dete, ki so ga ji prinašali iz doma, in okno za oči, da je mogla zreti za njim, ko so ga ji odnašali.

Iz zgodovine je posneti, da je bil Skader sezidan že več stoletij pred Kristusovim rojstvom. Več stoletij so gospodovali nad mestom in okolico Rimljani in Goti. Skader je bil rojstno mesto znanega srbskega junaka kraljevica Marka. Višek slave je videl Skader pod srbsko vlado. Leta 1346 je bil Stefan Dušan Silni, kralj Srbov, Albancev in Grkov. L. 1362 se je pa pričela usodepna doba za Albanijo in Skader. Močna turška armada je prihrula v deželo. Srbska trdnjava Rasana se ni mogla dolgo upirati turškemu navalu. Kruti polumesec je izpodrinil sveti križ. — Kakih sto let pozneje se je uprl vojvoda Albancev, Skenderbeg in je proglašil Albanijo za samostojno, a Skader je pa zastavil že leta 1386 vojvoda Jurija Stražimir Benečanom. Skenderbeg je pustil Skader v oblasti Benečanov, ki je bil takrat glavna orožarna benečanske ljudovlade. Armao za armo je posiljal turški sultan proti Skenderbegu in njegovim zaveznikom. Posebno leta 1474 je divjal ljut boj za Skader. V mestu je gladu pomrlo nad 2000 ljudi, ker ga je oblegalo 80.000 mož najboljšega turškega vojaštva. Turki so mestno obzidje in grad grozno razdiali. Trdnjava je bila že tik pred padcem, ko je še Skenderbeg dobil pravočasno rešitev. Turki so jo odkrili. L. 1478 so Turki vnovič poskusili svojo srečo. Sultan Mohamed II. se je hotel za vsako ceno polasti te predstajo krščanstva. Pripeljal je pred Skader velikansko armado 300.000 mož. Turki so Skader zelo ljuto naskakovali, en sam naskok jih je stal, kakor pripoveduje domača zgodovina, 100.000 mož. A mesto še ni hotelo udati, toda bilo je tesno obklojeno. Rešitev ni bilo od nikoder, Skenderbeg je bil tudi že med mrtvimi in Benečani so po neprestanih ljutih bojih tako izkraveli, da so bili prisiljeni, skleniti mir s sultonom. V miru, ki se je sklenil v Cagliari leta 1479, so odstopili Turkom vso Albanijo ter mesti Krojo in Skader. Prebivalstvo Skadra se je pa večinoma izselilo. Skader je postal z Albanijo vred turški. Po 434ih letih je prišel Skader zopet v roke Slovanov. Skoro 7 mesecev so ga čvrsti sinovi sive Črne gore oblegali. Danes je Skader v lasti Jugoslovjanov.

Politični ogled.

— Slovensko-Hrvaško. Letos junija se vršijo na Goriškem, kakor smo že poročali, volitve za deželni zbor. Obe katoliški stranki, slovenska in italijanska, se prično pripravljata za volilni boj. Goriško ljudstvo je v ogromni večini v taboru katoliške stranke. Liberalcem prede zelo slaba. Slovenski liberalci, kateri so spravili več denarnili in gospodarskih zadrgud do poloma, so izgubili ves svoj upliv. Ljudstvo jih ne mara. Enako se godi italijanskim liberalcem. Ti so pa

celo med seboj razdvojeni. Ponudili so Katoliški italijanski stranki zvezo za volitve (kompromis), a katoliški Italijani so to ponudbo odklonili. Upati je, da bosta dobili obe krščanski stranki znatno večino v svoje roke. — Tudi Slovenci v Trstu se prav prično pripravljajo na deželnozborske volitve. Dan za dnevnem priejavajo volilne shode. — V Zagrebu so imeli zadnji tečen občinske volitve. Mažaroni, ki se obešajo na hrbet Mažarom, kakor naši nemškutarji Nemcem, so grdo propadli na celi črti. Zmagale so v vseh razredih hrvaške domoljubne stranke, ki so se med seboj podpirale.

Avtstria. Cesar je dne 26. aprila zaprisegel novega dunajskega nadškofa Piffla. — Z nameravano spremembu volilnega reda v Galiciji v najbljžnjem času ne bo nič. Katoliški škofije so namreč, kakor smo že začnili poročali, spoznali, da bi bil novi volilni red prikrojen tako, da bi židje in liberalci dobili večino. V Lvovu se sedaj vrše zopet pogajanja med strankami. Listi poročajo, da je zadnji čas zopet več upanja, da se doseže sporazum. Ce pa se to ne zgodidi, bo vladavši gališki deželnli zbor najbrž razpustila. Tudi med Čehi in Nemci na Češkem se vrše pogajanja za delamožnost češkega deželnega zbora. Baje namerava vladavši sklicati deželnli zbor še v maju na kratko zasedanje. Radi zamotanega političnega položaja v Galiciji in na Češkem, se državni zbor pred 15. majem ne bo sklical. Vlada se bojni, da bo državni zbor radi gališko-čeških zamotljajev delanezmožen. Radi tega straši po listih zopet par. 14. Vlada bi namreč v slučaju, da z državnim zborom ne bi šlo srečno, poslala istega domov in bi vladala s par. 14. — Obračnava proti morilcu poslanca Šumajera, Pavlu Kunšaku, se bo vršila 19. in 20. maja. — V Šleziji so začeli rudarji štrajkati, ker jim lastniki rudoškopov niso hoteli povečati plač. Število štrajkujočih je vsak dan večje. Do 28. aprila je štrajkalo že 75.000 rudarjev.

Ogrska. Ogrski državni zbor bo baje sklican na dan 5. maja k zopetnemu zasedanju. Socialni demokrati nameravajo priprediti ta dan po Budimpešti obhod, na katerem bi zopet protestirali proti znani ogrski volilni preosnovi. Stranke manjšine pridno priejavajo politične shode, na katerih vstrejno delujejo proti večini. — Vlada je razpustila Košutovcem v Arpadu neko politično društvo, ki je delovalo za upeljavo ljudovlade na Ogrskem. Tak duh se širi med Mađari na Ogrskem. In kljub temu se delajo Mađari za celo domoljubne državljanje.

Evropa. Zadnjič smo poročali, kako so se v Nemčiji visoki vojaški dostojanstveniki dali podkupovati od tovarnarjev orožja. Vse poštenje nemške stranke obsojajo to grdo početje. Upokojeni bodo baje radi te umazane zašteve 3 generali. Sedaj pa je nemški državni zbor sprejel zakon, ki naravnost bije pravici v obraz in po katerem se določi zopet 200 milijonov državnega denarja za pokupovanje poljskih posestev. Nemci bi radi one Slovane, ki se bivajo v Nemčiji, učili, zato uporabljajo celo denar davkopalcev. Proti tej krivični postavi je glasovala tudi nemška katoliška stranka (centrum). A liberalci in zagrizeni Nemci so dobili večino za to postavo. — Splošni štrajk v Belgiji je končan. Socialni demokratija so zadnji četrtek sklenili na shodu v Bruslju, da se prenega na štrajk in se ima zopet pričeti z delom. Izvolili so si volilni odbor, ki ima nalogo, delovati na to, da se vpleje v Belgiji splošna in enaka volilna pravica. Da so rdeči voditelji tako hitro proglašili konec štrajka, je pripisovati dejstvu, ker je na tisoče delavcev obrnilo hrbel socialni demokraciji, ker so spoznali, da židovski voditelji delajo samo na to, da bi ubogega delavca izjemali, ga hujškali proti obstoječemu družabnemu redu in svoje mošnje napolnili. — Francosko vojno brodovje bo imelo letos nove velike poletne vaje v Sredozemskem morju od 2. do 21. junija. — Na Portugalskem so izbruhnili nemiri. Nesrečno deželico vladajo liberalci. Ljudstvo z ljubovlado ni zadovoljno, ker ni sedaj nobenega reda v deželi. V več mestih je izrazilo ljudstvo glasno nevoljo proti liberalnemu načinu vlažanja. Da bi potlačili glas ljudstva, so liberalni pristaši ljudovlade uprizorili zadnje dni v Lizboni in drugih portugalskih mestih obhode in nemire, pri katerih so glasno klicali slavospeve ljudovladi.

Amerika. V severoameriških premogokopih v okolici mesta Kanava je trajal štrajk rudarjev nadeno leto. Rudarji so zahtevali večje plače in krajski delovni čas. Mnogokrat je za časa štrajka prišlo do nemirov in pobojev. Dne 26. aprila pa so lastniki rudoškopov deloma povisili delavcem plače, na kar so šli ti zopet na delo. Organizacija, katera je podpirala delavce za časa štrajka, ni socialnodemokraska, ampak nepolitična strokovna organizacija, katera ne zalaže svojih voditeljev s tisočaki, ampak pošteno vodi svojo blagajno. — Listi poročajo, da je sedaj v Ameriki vsled zadnje velike povočnji blizu pol milijona delavcev brez kruha. — V Mehiki se vedno ni miru. Začetkom meseca junija bi se naj vršila volitev novega predsednika ljudovlade, a ker so boji med četrtimi prejšnje in sedanje ljudovlade še vedno na dnevnem redu, je vlada volitev zopet preložila. V vasi Fikser ob južni mehikanski meji so vstaške čete začigale katoliško cerkev, župnika pa so ustrelili. Tačko tam, kjer vlada nevera.

Razne novice.

Godovi prihodnjega tedna.
4. nedelja: 6. po Vel. noči; Florjan (Cvetko), mučenec.
5. pondeljek: Pij V., papež, Irenej, škof.

6. torek: Janez Evangelist pred latinskim vratim.
7. sreda: Stanislav, škof, mučenec; Gizela, kraljica.
8. četrtek: Prikazen Mihaela arhangela.
9. petek: Gregor Nac., škof in cerkveni učenik; Beat, spoznav.
10. sobota: Antonin, škof; Gordian, mučenec; Izidor.

* **Imenovanje.** Finančni koncipient dr. Franc Žužek je imenovan za adjunktata pri finančni prokuraturi v Gračcu.

* **Sveti Oče.** Zdravje sv. Očeta se stalno boljša. Okreval je že v toliko, da lahko vsak dan za nekaj časa zapusti postelj. Tudi jed mu je začela dišati. Zdravnik sv. Očeta, ki ga le še vsak dan enkrat obišče, je mnenja, da bo sv. Oče v bližnjem času popolnoma okreval. — Soba, kjer leži sv. Oče, se nahaja na južno-vzhodnem voglu vatikanske palače, v III. nadstropju. Postelja sv. Očeta je kovinasta, stene so svetlo in prijazno prevlečene. Na desni strani postelje stoji klečalnik, na levem nočna mizica. Med okni stoji majhna pisalna miza iz dragocenega lesa; papež tu dela, kažar ne more iz sobe. Na papeževem delu so poleg postelje postavili udoben naslonjač za osebe, ki po noči čujejo pri njem. A te „čuječe“ osebe je papež v zadnji bolezni marsikaterokrat pustil spati, med tem ko je sam bdel. — Papežev brat, ki je začnili obiskal sv. Očeta, je v svojem domačem kraju vaški poštar; razen pošte ima Angelo Sarto — tako se piše papežev brat — tudi še pekarijo in tobakarno. Prav fino zna neki izdelovati tudi klobase-salamame. Kljub visokemu dostojanstvu svojega brata se nosi Angelo zelo priprsto; od sv. Očeta ne zahteva nikoli nobene podpore. Obiskat pa pride sv. Očeta redno vsako leto dvakrat.

* **Prestolonaslednikova pobožnost.** O bivanju našega bodočega cesarja Franc Ferdinandu v Miramaru pripoveduje nek očividec v češkem listu „Čehsledeč dogodbico“. „Bilo je v Istri; napravil sem izlet v vas Promontor. Med potjo slišim iz daljave glas zvončka, ki me je spominjal na zvonček vaške kapelice v moji domovini. Sledil sem zvončku in sem končno došel istrijski voz, v katerem je bilo vpreženih dvoje konj, vodil pa je konje mož v narodni noši, držeč v eni roki zvonec, v drugi pa vajeti. Na vozu je se del duhovnik, ki je nesel sveto popotnico nekemu bolniku v daljni vasi. Delj časa sem gledal za vozom in naenkrat sem opazil nekaj izvanredno lepega. Proti vozu je prikorakala četa mornariških častnikov. Ko so ti zapazili voz in v njem duševnika, kateri je nesel Gospoda in Odrešenika, so vsi pobožno pokleknili na tla kot na povelje, da izkažejo čast Jezusu, skritemu v sv. popotnici. Pomaknil sem se bližje k častnikom. Kako sem se začudil, ko sem spoznal v častniku, ki je korakal četni na čelu, našega prestolonaslednika. On je dal povoč, da so častniki pokleknili pred Najsvetejšim.“

* **Prepovedano.** Naša državna oblast prepoveduje vsako slavlje zaradi padlega Skadra. Kjerkoli so se izobesile zastave ali prirejali shodi, povsod je proti temu državna oblast. V Pragi je skušala narodno-socialna stranka priprediti obhode po mestu, a je politična zabranila. Kažar pa naši vsenemci, odkriti sovražniki habsburške vladarske hiše, prirejajo Bismarckove in Sedan-ske slavnosti, še nismo nikdar slišali o kakih prepovedih. Ko bo zopet pri nas v Mariboru Sedan-ska slavnost, bomo politično oblast na to opozorili.

* **Orli in Sokoli.** Na Kranjskem je sedaj 107 orlovskega društva, oziroma odsekov, in 49 sokolskih; na Štajerskem 26 orlovskega in 24 sokolskih; na Gorinskem 29 orlovskega in 22 sokolskih; na Primorskem nič orlovskega in 9 sokolskih; na Koroškem 5 orlovskega in nič sokolskih. Številke govorijo.

* **Voditelj celjskih liberalcev.** slovenskih, nemškutarskih in nemških, postaja polagoma dr. Otto Ambroschitz. V nedeljski občinski seji okolica Celje je predlagal dr. Ambroschitz, da se obsodi slovenska obštrukcija, pred vsem zaradi tega, ker se ne morejo zvišati učiteljem plače. Tako je vstal tudi voditelj slovenskih liberalcev v občinskem zastopu, dr. Božič, ter ponižno izjavil, da je ravno istega mnenja kakor visokospoštovani g. dr. Ambroschitz. In komandiral je svoje, da so do zadnjega glasovali za nemški predlog. Kmalu bodo doživelji, da bosta dr. Boschitz in dr. Ambrožič skupaj nastopala na ljudskih shodih po Slov. Štajerju ter gromela proti slovenski obštrukciji.

* **Cesa potrebujemo?** V Pijevem društvu na Dunaju je preteklo soboto govoril o. Konstantin princ Hohenlohe, brat tržaškega cesarskega namestnika. Navduševal je navzoče, da podpirajo katoliško časopisje. Rekel je: „Mi potrebujemo trdne, zrele može, trdne, odločne može v armadi, dobre gospodarje na kmetih, izborne uradnike v različnih uradih. Toda, ali mislite, da bodo postali izborni možje oni, ki se dan za dnevnem napolnjujejo z liberalno hrano. Naša najsvetejša dolžnost v obrambo katoliške vere je, da vrzemo ven iz naših nam svetih družin slabu časopisje, (Živalino odobravanje). — Mi pa pravimo: Kar velja za Nemce, velja tudi za Slovence. Pojdite agitiraj proti slabim časnikom in za dobre časnike!“

* **„Vzajemna zavarovalnica“ v Ljubljani.** Dne 6. marca se je vrsil občni zbor Vzajemne zavarovalnice. Iz predsedniškega poročila pošnamemo, da je bil preteklo leto glede požarov morda še bolj nesrečno nego leto 1911, vendar pa je Vzajemna zavarovalnica imenito vršila svojo nalogo. Zavod je plačal do konca I. 1911 za požarne škode 1.152.411 K, samo v letu 1912 pa 357.611 K, skupaj torej od svoje ustanovitve v I. 1900 1.514.374 K; poleg tega je plačala Vzajemna zavarovalnica za poškodbe na cerkvenih zvonovih skupaj do sedaj 39.971 K za 126 cerkva, v letu 1912 pa v 10 slučajih 4352 K. Imetje, ki je zavarovano pri Vzajemni zavarovalnici, predstavlja vrednost 164.658.831 K in se razdeli tako-le: nepremičnine 106

milionov 315.025 K, premičnine 55 milijonov 224.911 K, cerkveni zvonovi 3.118.995 K. V letu 1911 je bilo izdanih 82.862 zavarovalnih polic, v preteklem letu pa 96.278, tako, da znaša priraste 13.416 zavarovalnih polic, kateremu odgovarja povišek na vplačanih zavarovalninaši v I. 1912 za 43.731 K. V letu 1911 so namreč znašale vplačane zavarovalnine 409.509 K, v letu 1912 pa 453.241 K. Zavarovalnine in zakladi zavoda so narasli v minulem letu na 673.356 K ter znaša priraste v tem letu 57.101 K. Ker tvori zavarovalništvo važen del v gospodarstvu vsakega naroda in moramo posvečevati posebno skrb tej panogi našega gospodarskega življenja, smo povzeli gorenej po datke in jili podali v našem listu z nekoliko večjo obširnostjo, kakor bi bila le naša časnikarska dolžnost. Iz tega poročila izprevidimo, da naša Vzajemna zavarovalnica raste in se razvija v zavod, s katerim je treba računati ne samo v naši tesni domovini, ampak tudi izven nje. Da se naš domači, slovenski zavod tako krepko razvija, na to smo lahko ponosni, saj je to znamenje, da gremo vključ mnogim ovirav na vseh straneh stalno naprej. — Svoji k svojim!

* **Avtstria ne da Srbiji konj.** Srbski poslanik na Dunaju se je obrnil do avstrijske vlade za dovojenje izvoza 6000 konj za srbsko armado. Avstrijska vlada ni dala tega dovoljenja. Srbska vlada si nabavila sedaj konje iz Rusije. Denar dobijo ruski pojereci namesto avstrijskih.

* **Pomnožitev avstrijske kavalerije.** Avstrijska kavalerija skupne armeje šteje sedaj 42 polkov, in sicer 15 dragonskih, 16 huzarskih in 11 ulanskih polkov. Vsak polk ima 6 eskadronov po 151 mož. Vsega skupaj šteje kavalerija 45.164 mož in 41.018 konj. Sedaj pa se namerava pomnožiti kavalerijo, ker ne zadostuje zahtevam cele armeje. Pri prihodnjem zvišanju rekrutnega proračuna se bo zvišalo število rekrutov za kavalerijo.

* **Peto je izgubil.** Da imajo tudi v vladarskih hišah kraljevi princi slabe čevlje, kakor mi navadni zemljani, pripoveduje nam ta-le dogodbica: Pri slovesnosti hišnega viteškega reda sv. Jurija je sedanj bavarski princ-vladar izgubil peto, ko je šel po stopnjicah navzdol. Pri tem mu je spodrsnilo, padel je vznak in klobuk mu je v velikem krogu odletel. Vse to je naredila peta, ki se je odtrgala od čevlja. Vladarjev čevljari tega dogodka ne bo posebno vesel.

* **Na polju gasilstva je zaznamovati zopet nov napredok.** Amerikanci že delj časa uporabljajo pri gašenju ognja neko zemeljsko suho snov (prašek), s kajo se vsak ogenj v trenutku pogasi brez uporabe vode. Ta suhogasilni prašek se imenuje Theolin in se nahaja v priprostem pločevinastem aparatu pod imenom Theo. Theolin pogasi v najkrajšem času tudi tekoče gorljive tvarine, kakor tudi petrolej, spirit, benz in dr. Ta suhogasilni aparat je iz Amerike. Sedaj ga liočajo tudi v Evropi vpeljati. Ker je namenjen tako važnemu delu, moramo to vpeljavo pozdravljati.

* **Vseruski lopovski shod.** V Rigi je bil te dni nenašeden shod, to je shod ruskih lopov: tatov, vlmilcev, ubjalcev itd. Prišli so sodruži tudi iz drugih držav in predaval o najnovejših izumih v uspešni kraj, ubjalstvu itd. Ali kar naenkrat so hišo, kjer je zborovala ta izbrana družba, obkobili policaji in vjeli nekaj njih, katere so že dolgo časa iskali. Žalosten konec shoda.

* **Delavec -- milijonar.** Slovenski delavec Fr. Radovič na Gorenjskem je baje dobil obvestilo, da mu je v Kapštadu v Južni Afriki umrl sorodnik, ki mu je zapustil 1 milijon vredno premoženje.

* **Tržno poročilo.** Premogarji so cene premogu zopet malo znižali, in sicer za 10 vin. pri 100 kg. Na zimo bodo pa gotovo cene zopet zvišali po starini navadi. — Žito zopet pridobiva na ceni. Najboljše se sedaj plačuje pšenica in turščica. — Cena živini se pomika po malem kvišku. Posebno dobro se plačujejo pitani voli in prašiči. Ker bo letos gotovo obilo sena, je pričakovati pri živini letos splošno dobra cena. — Avstrijski tovarnarji mila in sveč so se združili v nov kartel ter nameravajo zopet povišati cene svojim izdelkom. — Verige se podražijo za 2%. Zakaj neki? — Ogrski židovski mlinarji bodo zopet za 14 dni ustavili mline, ker hočejo s tem uplivati na razvoj cen pri moki in otrobih. — Cena senu pada. Zadnji teden se je plačevalo za seno 6–7 K; te dni pa je cena zopet padla za 20–40 vin. pri met. stotu. Slama pa vstraja pri svoji prejšnji ceni.

Mariborski okraj.

Maribor. Mariborska tri Vincencijeva društva so pretečeno nedeljo skupno slavila jubilej 100-letnice ustanovitelja Vincencijevih društev Friderika Ozanam in Konstantinovo slavnost. V stolnici je bila zjutraj ob 6. uri in popoldne ob 4. uri cerkvena slavnost. Sv. mašo so doživali prevzeti knezoškof; med sveto mašo je bilo za člane Vincencijevih društev skupno sveto obhajilo. Zvečer pa je bilo v dvorani rokodelskih pomočnikov dobro obiskano slavnostno zborovanje, na katerem sta govorila vlč. g. kanonik Kaučič in vlč. g. profesor dr. Medved. Končno so prevzeti g. knezoškof izpregovorili navdušene besede in podelili navzočim svoj višepastirski blagoslov.

Maribor. Vabimo k protalkoholnemu shodu in ustanovnemu zboru protalkoholnega društva „Sveti vojska“, ki se vrši v Mariboru, v malo dvorani

ra. 7. Slučajnosti. Streha nad glavo nam gori, hitimo gasit! Pričakujemo obilne udeležbe. Razna društva naj pošljejo svoje zastopnike. — Pripravljalni odbor.

m Maribor. C. kr. davkarija in evidenčni urad v Mariboru ter finančna direkcija so se preselili v novo uradno poslopje. Evidenčni urad dne 2. in 3. maja ne bo urađoval.

m Maribor. Prihodnjo nedeljo, dne 4. maja, se v cerkvi Matere Milosti ob 3. uri popoldne blagoslavljajo križ Marijine fantovske družbe. Govor ima znani mariborski govornik in fantovski ljubitelj. Mladenci, pride!

m Kamnica. Naša Mladenička zveza je imela pretečeno nedeljo lepo uspelo mesečno zborovanje, na katerem nam je govoril Fr. Žebot o najhujših sovražnikih mladičev.

m Kamnica pri Mariboru. V nedeljo, dne 20. aprila, je bil pri nas pokopan Anton Kalunder, zidar v Kamnici. Naš fantovski pevski zbor mu je ob odprttem grobu zapel v slovo gamljivo pesmico: „Blagomu“. Rajni je bil vdovec, ki zapušča dve hčerki-siroti, popolnoma nepreskrbljeni. Naj v miru počiva! — V soboto, dne 26. aprila, smo položili v grob Janeza Moškonja, skrbnega in vzornega kmeta iz najbolj narodne občine Jelovec. Dolgotrajna in mučna srčna vodenika mu je uničila draga življenje. Velika udeležba Jelovčanov pri pogrebu nam je živo dokazala, da medsebojna ljubezen pravih slovenskih kmetov sega do groba ter v pobožni molitvi spreminja dušo pokojnika-trpina čez grob v večnost.

m Jarenina. V nedeljo, dne 27. aprila, nam je naša Dekliška zveza napravila veliko veselje in nudila mnogo duševnega užitka. Igrala se je še dejanska narodna igra: „Nežika z Bledu“ tako izborna v vsakem oziru, da so bili gledeči kar očarani; vmes pa so se slišali ljubki zvoki pianine in glosi. Blagojejno sta vplivali deklamaciji dveh učenk 4, razreda, Lederer in Toplak. Prva je prednašala Gregorčičevu: „Srce človeško, sveta stvar“, druga pa tudi Gregorčičevu: „Velikonočno“, ki je ravno v tem času z ozirom na razmere na Balkanu prav primerna. Žalibog, da se je pri zadnjem dejanju vili dež, ki je napravil nekoliko zmešnjave, pa navdušenja ni mogel ugasiti. S to prireditvijo je naša Dekliška zveza zamašila usta tistim jezikoslovcem, ki trdi, če, da je v Jarenini vse mrtvo, ali če se že kaj priredi, pa so sami „fušarji“. C. g. kaplan je v svojem govoru povidarjal potrebo mlađinske organizacije, osobito ob meji, in je ob vzel slovo od Slovenskih goric. Igra se na splošno zahtevanje v kraščem ponovi.

m Jarenina. V soboto, dne 26. aprila, je po večmesečni bolezni umrl tukajšnji gostilničar in mesar Karl Ornik. N. v. m. p.!

m St. Ilj v Slov. gor. Na jetiki je umrla 18letna Anica Lorber, hčerka vrle slovenske rodbine v Selincu. Pqkojnica je bila pridna članica tukajšnje Dekliške zveze in Marijine družbe, katera jo je polnoštevilno spremljala k začnjemu počitku. — Svetila ji večna lyc!

m Spodnji Gasteraj. Ker so naši štajerčijanci pri občinskih volitvah tako slavno propadli in smo tako premožni, da lahko nepotrebitne stroške za večkratne občinske volitve plačujemo, so ti junaki vložili rekurz proti občinskim volitvam, ker si še želijo nadalje takili dosedanjih razmer v našem občinskem uradu. Stari občinski odbor nima nobene veljavne besede, ker župan Koser in občinski pisar Kraner delata vse po svoji volji. Naš Tinč bi bolj pametno ravnal, da bi se več brigal za svoje gospodarstvo na Polderšnici, kakor za naše občinske razmere. Dvomimo, da bi se naši zavečni Gasterajčani dali od takih ljudi pregorititi in se pri morebitnih novih občinskih volitvah zopet vpreči v nemškutarski jarem. Siti smo posilinemške komande, s katero nas komandirata župan Koser in občinski pisar Kraner. — Gasterajčan.

m Hoče. Zopet je posegla nemila smrť v našo Marijino družbo. V soboto, dne 26. aprila, je bila slovesno pokopana Ivana Gstaltner iz Rogoze, v cvetu let, stara Komaj 24 let. Dekleta Marijine družbe v beli obleki in s svetinjami so jo spremljala na zadnji poti. Med sv. mašo je pristopilo 20 družbenic k mizi Gospodovi in darovalo za njeno sv. obhajilo. Ob grobu so ji zapele pevke pesem: „Na grobu Marijinega otroka“ v slovo. Lepo je živila, lepo je tudi umrla. Počivaj v miru! — Naš telovačni odsek Orel se vrlo in krepko giblje. Dasi je delo na polju, vendar Orli televadijo, se vadijo v petju in govoril. Tako je prav! V delu je moč. Vaditelja brata Mulec in Hergout sta bila v nedeljo in ponedeljek na poučnem tečaju za Orle v Ljubljani. Čudno je, da imajo naši Orli toliko sovražnikov. Vsi so trezni, pametni udje Marijine družbe, izpolnjujejo verske dolžnosti in vendar jih pregorjanjo. Liberalci, nemškutari, štajerčijanci, vedite, da yaše sode niso božje sodbe. Je pač res, da ose grizejo le sladko sadje, kislo pa pustijo pri miru. Naši Orli pa gredo naprej po geslu: Z Bogom in Mario za slovensko domovino! — Naša Mladenička Marijina družba in Orli dobe novo krasno zastavo, ki bo blagoslovjena na Trojčko nedeljo. Govoril bo vlč. g. dr. Hohnjec. Natančneje priobčimo. Že danes vabimo vse zavečne sosedje na Trojčko nedeljo v Hoče.

m Bistrica pri Mariboru. Tukajšnja slovenska občina je Nemcem trn v peti. Ker je niso mogli dobiti pri zadnjih občinskih volitvah v svoje roke, so začeli delovati na drug temeljitejši način. Ustanoviti hočejo namreč tukaj Šulferajnsko šolo, dobro veden, da je potem njih vpliv zagotovljen. Saj to dokazujejo bližnje Pekre, ki so postale že skoro popolnoma nemškutarsko gnezdo. Otroke si misijo naloviti iz lembaške in ruške šole, ker sta jim tudi ti šoli trn v peti. Najbolj

se trudi za ustanovitev ponemčevalnice veletrgovca F. Scherbaum, katera tvrdka pa tudi Slovencem kaj rada prodaja svojo nemško moko in kruh. Potem so na delu vsi njegovi uslužbenci, kakor: koroški Slovenec Milovnik, kranjski rojak Košuta, slovenjegorški Čuček, ki se je prej vedno kazal Slovencu, a odkar je Scherbaumov kruh, se je prelevil v Nemca. Vsem se po govoru pozna, da jih ni učila nemška mati in bi jim samim za nemšto še bilo sole potreba. A seveda hočejo veljati za priste Nemce. Dalje se je priselil semkaj kričmar Pastl, ki je imel gostilno v Gračcu. Tam so imeli Slovenci pri njem svoje shajališče in jih je kaj rád videl. Tukaj pa je nemški agent. Slovensko gostoljubnost vživa pri nas tudi upokojeni ravatelj državne ponemčevalnice v Pulju, Priger. Ta prezira vse Slovence in smatra nemškutarja za nekaj višjega ter nas zato hoče osrečiti z nemško šolo. Neumorno so vsi sodrugi na delu. Posestniki, Slovenci, ne zaupajte njim! Zdaj vam bo boži prisegali, da vas prihodnja šola ne stane niti vinaria, čež par let pa zvrnejo vse stroške na vas in plačevali boste, kot plačujejo Limbužani za šolo v Pekrah. Torej pozor!

m Sv. Lovrenc nad Mariborom. Ali, ti ubogi „Štajerc“! Koliko smo po nedolžnem trpeli in se jezili ob misijonu, ti, najnedolžnejši vsemi nedolžnih, in me, stare babnice, ki smo nemalo zamerile g. misijonarju, da so bili tako slabo poučeni o nas naprednih Lovrenčanah, in niso znali, da lovrenške brezobne starke še v straniščih nočemo rabiti „Štajerca“; učeni in nobel tržki gospodije ga pa nosijo v svoji listnicah mesto desetakov. Tako je bilo namreč dosedaj. Zdaj smo pa izvedele, v kako velikih skrbih je bil „Štajerc“ ob času sv. misijona, za nas babnice in našo pamet; to nam strašno dopade. Res, dobro, da so gg. misijonarji odšli, predno smo znorele in da niso videli vaših grozno kislih obrazov na Veliko noč. Sedaj pa smo si bile že me v skrbih, da si bo nek gospod „znucal“ svoje tanke cipele, ko je nosil „Štajerc“ od hiše do hiše. Dobro, da ni naš trg bolj dolg in njegove cipele krajše, drugače bi se bilo tega res bat! Hočemo se mu za to hyaležne izkazati in če nima sam toliko grošev, mu bomo pa me naročile nekaj slovenskih časnikov, da si mu jih ne bo treba več izposojevati. Našel se je tudi vrden naslednik nemškega pesnika Schillerja, ki je zložil lep uvod na našemu članku v „Štajercu“. Primaruha, to ni majhina čast; Le čudno se mi zdi, da je nemški (?) pesnik, ki ne razume slovenske pridige, znal „Štajercu“ slovensko pisati! Ljubezen je pač iznajdljiva. Prosim Vas, gospod župnik, jaz stara babička, naredite mu zato vsako nedeljo nemško pridigo, poiščite ga pa tam, kjer z glažki ukup zvonijo in se v vinskih duhovih ravšajo!!! Mislim pa, da so on in njegovi sodrugi že daveno spoznali, da je boljše v slovenskem jeziku pisati, govoriti in prosi, ker se več doseže in izkupi ter da se bolj izplača peti slovenske pesmi. No, na svoj posejniški talent je vendar lahko ponosen! Ko bo obhajal prvi jubilej, dobri lep lovror venec (iz kopriv) od nehyaležne klepetulje.

m Sv. Lovrenc nad Mariborom. Ves nemški narod trepeta od srda in strahu vsled slavnih zmag Jugoslovanov. Kakor so si nekdaj prisvajali Nemci slavo in zmage Japoncev nad Rusi, enako morajo zdaj nehote in z jezo v sreču deliti poraze in ponižanje najboljših priateljev Turkov od strani junaških Bolgarov in Srbov. Od nekdaj že črete naduti in vlažožljivi Nemci miroljubne in pohlevne Slovane. Najboljši pomembniki Nemcev v boju proti Slovenom pa so tisti nesrečneži, ki zatajijo lastno kri. Tak človek se sramuje in zavrže lastne starše. Onemoglu mater mu načadno preskrbuje občina; starega, slabotnega očeta pusti rajši beračiti in stradati, kakor da bi mu kaj dal, četudi ima dobro plačano službo; z najbližnjimi sorodniki se spre, tujca bo objemal, krvnega brata pa sunil od sebe. Narodni odpačnik bere in piše le v takih listih, ki njegov rod zasramujejo in preklinajo, njegov jezik zanjujejo in duhovnike njegove vere blatijo in pregorjanjo. Takšni so Judeži in Ejfalti povsod, tudi naši niso za las boljši! Pruska „Marburgerca“ in luteranski „Štajerc“ sta njih prižnica in spovednica, kjer zajemajo vsemško modrost in odkladajo izbruh plačanega prepirčanja, Danes hočemo obdelati same en stavki iz „Marburgerce“, kjer obrekovalec iz St. Lovrenca zaliteva ustanovitev popolnoma nemške šole. Ali mar sedanja žravnednica ni začnosti nemška? Poglejmo! Prvi razred, katerega obiskujejo otroci eno leto, je še slovenski, v drugem se pa že začne nemščina in na kak način, je vredno z debelimi črkami zabeležiti. Za nemško berilo jim služi „Deutsches Lesebuch für allgemeine österreichische Volksschulen“; spisala Franc Frisch v Mariboru in Franc Rudolf v Reichenbergu. V tej čitanki se na strani 54 nahajajo sledeči stavki: Ich bin ein Deutscher. Meine Eltern und meine Geschwister sprechen auch die schone deutsche Sprache. Wir sind Deutsche. Wir gehören zum großen deutschen Volke. Wir lieber unser schönes (deutsches?) Vaterland. Ich bin stolz, weil ich dem großen, deutschen Volke angehöre. Ne gléde na to, da je ta kolobocija podobna samogovoru bedstega pijanca, moga biti vsakemu nerazumljivo, da se smejo na slovensko-nemški šoli uvajati take knjige. Človek po pravici dvomi, ali še obstoji samostojna Avstrija, ali pa je že pruska pokrajina! Ali se ne pravljata na takih hačin že nežna, zletna mladina, za Vsenemčijo? In potem pa zahtevajo še eno nemško šolo! Koga pa boste poučevali v njej? Mar mislite načeti, kakor Šentlenarčani z Dunaja, nekaj ducatov razbrzdane in tatinške poučene otročadi! Ali pa — kar je bolj verjetno — naročite pri vaših albanskih bratilih par wagonov divjih Albančkov, ki bodo gotovo z neizmernim veseljem prihiteli v rejo k svojim lju-

bežnjivim, skrbnim nemškim stricem! — Vsi naši učitelji in učiteljice so člani Südmarke in Sulferajna. Ni se čudi, da se je drznil zahtevati, kakor je poročala „Straža“ predlaškim — nadučitelj Moge povisanje praeče pred vsem iz tega vzročka, ker se tukajšnje učiteljstvo najpoprej z vsemi močmi trudi „für die hehre deutsche Sache“. Da na naši šoli ni mogče obstat nobenemu učitelju in učiteljici, ki ne ukloni brezpogojno tilnik pod vsememško komando Mogejevo, so naši časopisi že mnogokrat omenjali. Končno prismo naše poslane, da se na pristojnem mestu pouči jo, ali se res smejo na Šulferajnskih in na slovensko-nemških šolah rabiti ene in iste knjige!

m Maribor. Na Krževu, dne 1. maja ob 8. uri zjutraj se vrši v Maribor v prostorih Zadržne zveze (Cirilova tiskarna) zborovanje Jugoslavanske strokovne zveze. Člani pridevsi vsi v zborovanju vplacačevanje članarine in prispevkov!

m Maribor. V Narodnem domu v Mariboru se otvorí v četrtek, dne 1. maja zvečer ob 7. uri sezona poletnih vrtnih koncertov.

m Sv. Ilj v Sl. gor. Prihodnjo nedeljo, dne 4. maja, ob 3. uri popoldne pride naše Kmetiško bralno društvo majhnikovo veselico. Vabimo že sedaj vse narodne Šentiljane in sosedje. Igrat pridejo „Zarjani“ iz Gradca. Na sporedi se jako smešne in vesele točke. Smeba bo obilo. Nikomur ne bo žal, ako se bo veselice udeležil. Mariborčani in sosedje, dne 4. maja napravite izlet v sosedni Šent Ilj, ki je zdaj v najlepšem cvetju!

m Sv. Benedikt v Sl. gor. Katoliško bralno in gospodarsko društvo pride na binkoštni pondeljek po večernicah društveno veselico s predstavo, tamburjem in petjem. Vabi se k obilni udeležbi.

m Sv. Anton v Sl. gor. Bralno društvo pri Sv. Antonu v Slov. gor. ima na binkoštni pondeljek svoj občni zbor. Ob enem pridevsi tudi zanimivo veselico z dvema igrama, srečevlom itd.

m Sv. Lovrenc nad Mariborom. Slovenski gimnaziji iz Maribora vabijo k predstavi, ki se vrši pod pokroviteljstvom preč. gosp. prof. dr. Medveda dne 12. maja v gostilni g. Kodra pri Sv. Lovrencu ob koroški Štet. Igra se ljudska igra „Zaklad“ v starih dejanjih. Po predstavi protesta zabava, šaljivi ribolov, šaljiva pošta itd. Cene: sedeži 2 K, stojisci 80 vin. Zacetek ob 5. uri popoldan.

m Šlavnica pri Mariboru. V nedeljo 4. maja pride Orel prijubljeno igro s petjem „Mala pevka“. Vse prijatelje lepe in poštene zabave vabimo! Tudi naši vri sosedje iz Frama in Hoče dobrodošli.

m Šlavnica pri Mariboru. Na gostišču br. Orla Franca Kolman se je nabralo za Orla 8 K 10 h. Iskrena hvala! Na zdar!

m Fram. Izobraževalno društvo v Framu pride v nedeljo dne 4. maja dve igri: „Rdeči nosovi“ in „Poštna skrivnost“.

Ptujski okraj.

p Ptujiske novice. Škrlatica, ki med otroci ptujskega okraja že dolje časa razsaja, še tudi sedaj ni minila. Naj bi vendar stariši takoj, ko zapazijo pri svojih otrocih prva znamenja te silno nevarne in zavratne otroške bolezni, namreč veliko vročino in bolečine v vratu, poklicasti zdravniško pomoč, ker je bolezen tudi silno nalezljiva. — Umrla je dne 23. aprila v ptujski hiralnici dolgoletna v zvesta služkinja Marija Kotnič, ki se je pred kratkim udeležila rimskega romanja, in sicer popolnoma zdrava. Na potu domov pa si je na še neznan način zastrupila ustnice in minulo sredo po hudičini bolezni učana zaspala v Gospodu. Pogreba se je udeležila tudi Marijina družba župnije Sv. Petra in Pavla, katere zvesta družabnica je bila ranjka N. v. m. p.! — Kakor je „Slovenski Gospodar“ še pred kratkim poročal, je nek Fr. Strašela od Sv. Marka niže Ptuja v hipni zmedenosti skočil iz I. nadstropja ptujske bolnišnice, kjer se je nevarno pobil in kmalu nato na poškodbah umrl. Truplo je moralno samo 6 (reci: šest dni) čakati na uradni zdravniški ogled, kako se je pobil. Smo pač v Avstriji!

p Ormož. Dne 20. aprila se je pri Veliki Nedeli vršil občni zbor dekanijskega okrožja Mladeničkih zvez na ormožki okraj, kateri je bil od strani mlađenčev zelo dobro obiskan. Otvoril in predsedoval je istemu mlađenč Sever. Spominjal se je vseh, kateri so na ta ali oni način sodelovali pri naših mlađinskih organizacijah ter izrekel svojo zahtivo osobito vlč. g. Močniku, kaplanu pri Sv. Tomažu. Spominil se je pa tudi rajnega vpokojenega župnika g. Šinka v Sredšču, kateri je bil velik prijatelj naših mlađinskih organizacij ter ga je vsem priporočal v blag spomin. Za tem je nastopil g. Žebot, kateri je v poljudni in priprosti obliki našlikal mlađenčem 3 najboljših prijateljev in 3 najljubše sovražnike naše slovenske mlađadne, ter podprl svoj govor z mnogimi vzgledi. Potem je govoril g. Grobljar: „O vplivu slabega časopisa na našo mlađino. Nato se je vršil še zanimiv razgovor glede letosnjega mlađenčkega shoda ter raznih drugih, naprednega gospodarstva se začevajočih predmetov. Predsednik je nato zaključil pomembno zborovanje. — Z Bogom za narod!“

p Vizmetinci. Pri Štamparju bode v nedeljo, 4. maja ob 1/4. uri popoldne občni in ustanovni zbor nové kmetijske podružnice Sv. Miklavž — Sv. Bolfen, ki bode velikega gospodarskega pomena za spodnji del ormožkega okraja. Posestniki, pristopajte!

p Stopce. Sneg in ledena burja sta nam vzela vse, kar se je tako lepo pokazalo v naših vinogradih. Kolikor lepše lege, toliko več škode je naredil mraz. Orehi so vsi pozebli in tudi nekaj ranih kostanjev. Pozne jablane in slive po dolinali so ostale. Predlanom nam je smod obral vinograđe, lani toča, letos pa mraz... Pa tudi ozimina je letos slaba. Kmetje so potrli in malozaupni. Može in lantje so odšli v tuj

Ljutomerski okraj.

I Ljutomer. Letošnji prvi čebelni roj je dobil T. Cimperman v Ljutomoru dne 26. aprila t. l. Čebele nam obetajo mnogo lepih rojev ter upamo dobro letino.

I Bučečevci. Neusmiljena smrt kosi pri nas zaporedoma. Dne 9. januarja nam je pobrala vsem prijubljenega in obče spoštovanega kmeta Franca Sijane. 30. marca je preminula Franca Šumah. Dne 3. aprila je umrl v radgonski bolnišnici 18 let star mladenič Jožef Slana vsled jetike na ledvicah. 15. aprila se je preselil v rajske večnosti 2letni Matej Vajda in 22. aprila 2 in ½letni Martin Kolbl. Naj vsi vživajo večni raj!

I Ljutomer. Kmetijska podružnica zboruje v nedeljo 4. maja ob 8. uri zjutraj v realki v Ljutomoru in ob 8. uri pop. v Krizevcih pri g. Muhiču. Predaval bo strokovni učitelj gosp. Zidanšek o živinoreji. Clani in nečlani pride točno in v obilnem številu.

I Mača Nedelja. Kmetijska podružnica vladno vabi vinogradnike –ude, kakor neude k predavanju potovalnega učitelja g. Firstingerja, ki se vrši v nedeljo, po rani službi božji v šoli. Govoril bo o oskrbovanju vinogradov po leti s posebnim ozirom na letošnjo pozubo.

Slovenjgraški okraj.

s Smartin pri Slovenjem Gračcu. Dne 18. aprila smo spremili k zadnjemu počitku veterana Franca Štih, ki je že nad 80 let star in je tudi dobro poznal Radeckija, kako je rađ molil sveti rožni venec in kako so ga radi vojaški ubogali. Tudi Štih je rad molil sveti rožni venec. Na zadnjo uro je bil previden s sv. zakramenti. Boditi mu Bog milostljiv!

s V Šmartnem ob Paki priredi prostovoljna požarna brama v nedeljo, 4. maja ob 3. uri v prostorih g. Ivana Bizjak veselico z gledališčem predstavo.

s Šmartno pri Velenju. Takajšnja Dekliška zveza ponovi v nedeljo, 4. maja ob 3. uri popoldne prelepri igrokaz „Večna mladost in večna lepot“; zraven pa še kratko šaljivko „Strahovi“, da bo na ta način vsem ustrezeno. Izbujeljene resnih in smešnih prizorov. Na dnevnem redu je tudi poučni govor o naših društvenih domovih. Ker je zadnji bila slaba udeležba od strani domačih faranov, pričakuje se boljše obiski, pa tudi prijaznim sosedom se prav lepo pripovedamo. Pridite v obilnem številu!

s Št. Ilj pod Turjakom. Na binkoštni pondeljak, dne 12. maja se vrši zjutraj po rani sv. maši podučen shod J. S. Z. v gostilni pri g. Ivan Čas. Kmetje, žene, delavci, posli, gozdniki delavci, pride! Poročati pride g. Vek. Zajc.

Konjiški okraj.

k Konjice. Mnogo sitnosti in ovir je napravil plaz pri Sv. Barbari, ki je počasni del že skoraj izgotovljene ceste Konjice–Opotnica.

k Draža vas. Neki zlikovci so v noči od 14. na 15. aprila pred hišo Ulčnika izruvali drevesa. Vsí pošteni ljudje obsojajo to podlo početje.

k Dravinjska dolina. (Ločka čokolača.) Pred nedavnim je prinesel ptujski „Štajerc“ za avstrijsko trgovino pomenljivo vest, da je ločkim trgovcem popoloma zmanjšalo čokolače, ker je baje vso porabil g. župnik in slovenska stranka rádi propada pri občinskih volitvah. Sedaj pa čujemo, da so je morali dne 24. aprila v vsej nagnici veliko naročiti, in sicer za svoje nemške prijatelje od Sv. Jerneja, katere so Slovenci pri občinskimi volitvah prav po jugoslovensko premagali. Gospod Flek, previdnost nikoli ne škoduje. Ni modro, kakšno zdavilo popolnoma razprodati, dobro je, vsaj nekaj prihraniti za-se, ker nikoli ne vemo, kaj še pride; sreča se namreč rađa prestavlja.

k Zreče. V nedeljo, dne 4. maja ima Mladiška zveza svoj sestanek. Fantje, pride vsi, se bomo zopet kaj pomenili!

Celjski okraj.

c Celje. V nedeljo, dne 27. t. m., je v občinski seji naše okoliške občine predlagal naš zagrizeni slovenski neprijatelj ter uradni vođa nemškega celjskega magistrata, dr. Ambroschitz, naj se izreče odsoda čez slovensko obštrukcijo, ker vsled nje deželnemu zboru ne more delati, posebno pa, ker se radi nje ne morejo zvišati učiteljske plače. Slovenski odborniki so v tej politični zadavi takoj padli pod vođstvom dienega narodnjaka dr. Božiča na hrbot pred dr. Ambroschitzem in glasovali za njegov predlog. Ali bi kedaj dr. Ambroschitz glasoval s Slovenci, ako bi se šlo za to, naj se izreče odsoda čez to ali ono politično takto Nemcev? Gotovo, nikdar! Le Slovenci se tako spozabljajo. Zato pa je tudi opravičena bojazen marsikaterje narodnjaka v Celju in okolicu, da bo dr. Božič zavozil s svojo nespametno politiko okoliško občino že pri prihodnjih volitvah v nemškatarski tabor. Ljudje sami se vprašujejo, kak razloček je med dr. Božičem in med dr. Ambroschitzem? Težko ga je najti! Na to naše prerokovanje se naj spomni slovenska javnost pri prihodnjih občinskih volitvah!

c Sv. Jurij ob juž. žel. Zdaj jim je lažje, našim liberalcem. Poskrbeli so s svojim rekurzom, da od njih tako osovražen župan in odbor vlada še dalje; prej so vedno godrnjali, da se volitve takoj dolgo ne razpišejo, a prišle so jim še prezgodaj; so se še pre malo pripravili, rádi bi imeli še ene. Z rekurzom, ki navaja kopico neresnic, so se pokazali prav otročje. Komisija, v kateri so sedeli tudi liberalci, je našla vse v redu; ni dala nič na zapisnik, vse je šlo gladko. Zdaj pa naenkrat toliko napak volilnega dejanja. Pri najboljši volji jim mi ne moremo tudi pri drugih volitvah, ako se ponove, pomagati. Če nimajo zaupanja v ljudstvu, pa ga nimajo. Urlebu je za vedno od klenkalo. Zakrivil je svoj padec tedaj že, ko je stopil na pozorišče; povzročil je, da sta se ločili tržka in okoliška občina. Zviša buča je tako študiral: Če je trg

zraven, tedaj jaz kot župan ne pridev v upoštev; proti gospodi ne vzdržim; če drug ne, kak učitelj me iz podrine. V okolici pa sem jaz župan na večno. A manever se je ponesrečil. Zdaj je v trgu župan kmet, zunaj tudi, a nobeden ni Urleb; ta še odbornik ni. Ko bi se občini dali zopet združiti, bi morda lažje prenašal to gorje!

c Sv. Jurij ob juž. žel. Umrl je v Ogorevcu mož stare korenine, Gregor Krulec; bil je svoj čas zraven Siterja, ki je pred krafkim umrl, cileni mož v občini; pri pravdah, ki so nastajale radi meja, je delal na sporazum brez tožbe po geslu: Boljša kratka sprava, nego dolga pravda. — Naj v miru počiva!

c Št. Jurij ob juž. žel. Radi možitve gospice R. Gatej, ki je opustila svojo službo, je postal prazno mesto poštarice v St. Juriju ob južni železnici. Mesto bi imelo biti razpisano, kar pa smo zastonj čakali. Zdaj pa še beremo, da je na to mesto imenovana neka Zofija Tribuč, dosedaj v Judendorfu. Zoper njo mi nič nimamo, če se čuti Slovenko ter si je zaželeta iz nemškega prognanstva v lepi slovenski St. Jur. Ali protestirati moramo zoper način, da se mesto pravilno ne razpiše ter dodeli kar pod roko. To tem bolj, ker so se oglašali moški prosilci. In moške roke je za to pošto, ki je oddajalnica tudi za Dramlje, Slivnico, Kalobje, Št. Rupert ter ima velik promet, res enkrat treba. Ako bi bila pa novoimejovana poštarica nemškega misljenja ter bi to tudi v uradu kazala, težaj bo doživeela razočaranje. Sumljivo se nam namreč ravno zdi, da mesto ni bilo razpisano. Že sežaj je bilo nemškega čebljanja gospodičen na pošti več kot preveč.

c Dobrno. Dne 20. aprila je bila vsa slovensko čuteča Dobrno na nogali. Začneca Jožef in Katarina Božnik sta obhajala zlato poroko. Pod cerkvijo je bil postavljen slavolok, kjer so vnučki in vnukinje pričakovali svatovski spreved. Ana Božnik je v milih verzih čestitala zlatoporočencema. V cerkvi je pravkar iz Rima prišedši g. župnik izročil pozidrave in blagoslov sv. Očeta ter opisal živiljenje zlatoporočencev. Ki je vseskozi vzgled za vsako slovensko hišo. Verno in zaupljivo na Boga sta v ljubezni božji preživelova 50 let svoga zakona. Bog jima je dal 10 otrok, izmed katerih jih še 8 živi. Sest sinov je služilo cesarja in še zdaj je eden v odlični vojaški službi in drugi tudi kot justični stražnik. Vse za vero, dom, cesarja, bilo je geslo in je še sedaj vsem Božnikom. Oče Božnik je naš 30 let opravljala službo cerkvenega ključarja in eden sin v tej častni službi nasleduje. Skoraj vsi sinovi so pa sploh v cerkvi stregli. Hiša Božnikova je sezidana na blagoslovu 4. božje zapovedi. Diči pa to hišo posebno narodna zavešnost; ne eden se ni kakor ne poštenemu krščanskemu živiljenju tako tudi ne na rodu izneveril. Ako bi vsi slovenski stariši svoje otroke narodu in veri zvesto vzgojevali, kako mogočen bi bil že naš narod; ena hčer je skrbna upraviteljica duhovske hiše in duša cele šolarske kuhinje. Po sv. opravilu, med katerim sta 82 let stari oče in 73 let stara mati zlatoporočenca prejela sv. obhajilo, se je podala dična svatovščina v hotel „Union“ na kratko razvedrilo. Popoldne pa je prišla cela družba k občnemu zboru Bralnega društva, kjer je predsednik v znesenih besedah slavil Božnike kot steber Bralnega društva. Igra: „Svojeglavna Minka“ se je izvrstno igrala in smo občudovali tudi nastop našega fantovskega pevskega zobra. Tačko mi! Kako pa drugi? — Nemškatarska drhal je že v soboto napojava (od koga?) razsajala po Dobrni in motila nočni mir. V toplicah so namreč dovršili neko delo in so razobesili nemške zastave na „ruš“. Slovenske katoliške fante so pa od dela odpustili. Pa naj bo začnosti. Nam se zdi, da te ljudi kožuh srbi. — Vrlim Božnikom: Na mnoga leta!

c Vojnik. Začetkom meseca majnika dobimo v trgu Vojnik novega Katoliško mislečega trgovca. Nastalil se bo v novozidanih prostorih g. župana M. Vrečkota. Sedaj bomo imeli Slovenci priložnost, pokazati svoje narodno prepričanje tudi v gospodarskem oziru.

c Vojnik. V noči od 23. na 24. aprila so našli v okolici Vojnika mrtvega berača Jakoba Dobnik. Ko je zvečer iskal prenočišča, zajedla ga je kap. Rojen je bil v Črešnjicah, pristojen v občino Škofja vas.

c Vojnik. Na Binkoštni pondeljak, dne 12. maja, priredi vojniško Slovensko izobraževalno društvo v prostorih g. župana M. Vrečkota gledališko igro: „Dve materi“. Začetek ob ½. uri popoldne. Prijatelji poštene zabave srčno povabljeni!

c Savinjska dolina. Odkar se pri nas prideluje hmelj, še ni bila predprodaja hmelja nikdar tako razširjena, kakor zadnji dve leti, četudi so si raznimiril prizadevali, to preprečiti. Koliko je že v žalosti že ta nesrečna predprodaja povzročila leta 1911, ko so mnogi hmelj naprej prodali po 2 K, kupci pa so potem ta hmelj po 8 K in še višje prodajali. Lansko leto pa smo pri tej predprodaji opazili za hmeljarje zopet drug slab pojav, o kojem so namenjene razpravljati nastopne vrste. Vsak hmeljski kupec ima svojega agenta, boljše rečeno, meštarja, ki ali hodi s kupcem, ali za predprodajo tudi sam, in dela tako za svojega gospodarja. Ko so lani ti agentje nakupili od kmetov hmelj, so zahtevali za stot hmelja 4 K provizije (nagrada). Mnogo kmetov je bilo res tako lahko miselnih, da so se pokorili tej zahtevi in plačali omenjene svolte. Da je to zelo nespametno, spoznava lahko vsak, kajti kdor je agenta najel, naj ga tudi plača; drugič pa vemo, da agent večno dela za svojega gospodarja in je pri tem vedno proti hmeljarju. Če se to ne ustavi, bodo začeli jemati te vrste ljudje naš težko zasluzeni denar in na ta način odirali hmeljarje. Slaba stvar naj se zatre tako v začetku, kajti po

zneje, ko se ti ljudje navadijo jemati naš denar, ne bodo te nagrade lahko opustili. Zato vas pozivam vse hmeljarje: niti vinarja agentom, če nočejo potem meštariti, naj pa pustijo, mi že lahko sami sklepamo kupčije s poštenimi kupci. — Hmeljar.

c Dramlje. Občinski volilni imenik razveljavljen. Čez volilni imenik je letos meseča januarja reklamacijska komisija izrekla hudo obsodo, ko je 28 točk zavrgla; še hujje pa ga je obsodilo okraino glavarstvo, ker ga je razveljavilo. Sestavil ga je občinski učenjak Jarnovič. Slava mu!

c Svetina. Naznana se sosednjim župnijam, da letos na Binkoštni pondeljek na Svetini ne bo cerkevne shoda, ker se pri fari obhaja sveti misijon. Zato pa bo na Trojško nedeljo dne 18. maja ob 10. uri cerkveno opravilo in slovensko blagoslovilje nove zastave Mladeniško-dekliške Marijine družbe Sv. Rupert, h čemur se uljudno vabijo sosednje Marijine družbe. Popoldne ob 2. uri pa bo na Svetini sklep sv. misijona s slovensko procesijo.

c Smihel nad Mozirjem. Poročila sta se v pondeljek, dne 21. aprila, vrl mladenič in posestnik J. Verbuč s pridno dekllico Marijo Gregorc. Veliko sreč!

c Mozirje. Na g. Martina Schusterja, načelnika rokodelske in trgovske zadruge v Mozirju, stavimo vprašanje: Kje pa imate občni zbor, kje in kdaj bodo volitve rokodelske zadruge? Ali tudi Vi gledate slepo v tem z Vašim tajnikom vred? Kaj pa politična oblast v Mozirju? Ali je prezrla, kedaj se imajo vršiti vlečte? Oh, ta grozni Ivan! Ob določenem času izprevorimo odločilno besedo. Mera je polna.

c Rečica ob Savinji. Po naši župniji hodi dva agenta, katera ponujata blago in obleko in tudi kar omerita, češ, da se potem oblekajo čez 14 dni dopoščje, ako kateri naroči. Ker hodiča tudi vnaprej nekaj denarja, je treba največje previdnosti. Pozor!

c Št. Lenart nad Laškim. Dne 18. aprila je umrla Frančiška Lapornik, žena splošno priljubljenega župana pri Sv. Lenartu. Bila je izborna gospodinja, preblaga žena in najboljša mati. Ko je gospod župnik Časl gorobil nekaj besed v slovo, nastal je nepopisjen jok po celi cerkvi, ker vsem so se smilili mali otroci, ki so tako milo jokali pri rakvi svoje ljube matere. Sprevođ je bil načrnost velikanski, ljudstvo je kar trlo, bilo je od vseh strani, dokaz, da je županova rodbina splošno priljubljena. Zapustila je 8 malih otrok. Stara je bila še-36 let. Naj bo zemljica lahka, preblagi materi in ženi!

c Loka pri Židlanem mostu. Umrla je tukaj po kratki, toča mučni bolezni, dne 7. p. m. občne spoštovanja in vrla gospočinja Vovk Terezija. Kako so jo čislili, pokazal je pogreb, ki so se ga v obilnem številu udeležili ne samo domačini, temveč tudi razni znanci in prijatelji iz tujih župnij. N. v. m. p.

c Celjsko okrožje Orla priredi izlet združen z javno telovadbo dne 12. maja v Šmartnem v Rožni dolini. Zanimanje za izlet v Rožno dolino je veliko.

c Braslovče. Tamburaški zbor Izobraževalnega društva v Celju napravi dne 4. maja izlet v Braslovče. Uprizorijo se tri enodejanske igre in sicer: „Krčmar pri zvittem rogu“, „Rdeči nosovi“ in „V ječi“. Pred in po igro se bo proizvajalo okoli 20 lepih tamburaških komarov. Veselica se vrši v prostorih g. Pauer na Legantu ob vsakem vremenu. Vstopnina: 1. sedeži 1 K, 2. sedeži 60 vin, stojšča 30 vin.

Brežiški okraj.

b Brežice. Ko sem par dni po nesrečni slani imel opraviti v mestu, nisem slišal skoraj nič drugega, kot tožbo in jaščovanje; v trgovini, na davkarji, v gostilni, v posojilnici samo le: Oh mi reveži, vse pangači nam je vzeto, uničeni smo itd. In zavoljo lastne škode v svojem vinograhu sem postal še bolj potrt. Toda na svojo srečo sem imel minuto nedeljo zopet opraviti v Brežicah, in tokrat sem našel tolažbo, da sem se vračal židane volje. „Ker si se ga napisl“, mi poreče čitatelj. Nikakor ne, ampak slišal sem toliko veseljega. Bilo je med osmim opravilom, ko sem šel mimo samostana; a močneje nego orgle iz cerkve, sem slišal muziko in petje in udarjanje plesalcev v nemškem „Hajmu“. O, si mislim, breški tajč-purgariji so pa zgolj veseli! Ko pa pridem bliže, slišim, da se razlegajo slovenske pesmi, še hreščeci „Živio!“ in pristni slovenski „Ju-hu-hu!“ vmes. Videl sem policajo, ki bi drugače Slovence takoj vklenil, če bi na ulici zapel slovensko ali klicel celo „Živio!“, a zdaj se ne on, ne nemška gospoda, ki jih je stal par na ulici, ni nič hudo držal, še smehljali so se, da so Slovenci tako veseli in da posijo denar ravno v njihovo krčmo. Pred večernicami sem šel zopet tam mimo, in še vedno je vladalo notri enako veselje, vriskanje, slovensko petje in ples. Ob tem mora vendar še tako čemer človek vesel postati? Zvezdel sem v mestu, da je ravno začnje dni poslanec g. dr. Benkovič ogledoval po

LISTEK.**Carska kruna in suženjska veriga.**

Odlomek iz zgodovine bolgarske države. Po nem. izvirniku spisal A. M.

Carska kruna.

Poletnega dne leta 880. sta stala pred cesarsko palačo v Carigradu dva mladeniča, oblečena po šegi deželnih imenitnikov. Prvi je bil visokorastle postave s plemenito resnostjo na olikanah potezah, drugi pa je bil skoro za glavo manjši in nič manj lepe postave; njegov obraz je izražal premetenost. Oči obeh so počivale z občudovanjem na krasni marmorni skupini, ki je predstavljal bika, katerega je popadel lev za rog.

Manjši mladenič je vprašajoče pogledal tovariša.

„No, Simeon“, je dejal, „ni li to veličastno delo grške umetnosti? Kaj bi ti dal, da imaš to v svoji domovini?“

Ponosen smehljaj je zaigral okrog usten tovariša. Bleščecih oči se je obrnil k vprašalcu in rekel:

„Ničesar bi ne dal. Kaj bi pa ti storil, ako pridej jaz nekega dne v Bizanc in si vzamem to marmorno skupino?“

Vprašanje je osupnilo tovariša. Tihio in strmeče je gledal prijatelja, potem pa se je glasno zasmehjal.

„Simeon, ti si malo predržen“, je vskliknil, „ali pa si sanjač!“

„Niti prvo, niti drugo“, je odvrnil mirno Simeon. „Pred takšnim očitaniem me brani že izobrazba, kojo sem si pridobil v tem mestu. Branita me tudi resnost in vrlost mojih učiteljev. Vzgoja mojega duha je varna pred norostmi in sanjarijami. Ali nisem že pol Grka? Dokaz, koliko znanja sem si pridobil, kojega podajejo učenjaki v tvoji domovini svojim učencem.“

„A jaz vkljub temu vstrajam pri tem, da si sanjač“, je odgovoril tovariš s krepkim in trdним glasom.

„In jaz kljub temu vstrajam pri tem“, je govoril Simeon s svečano resnobo na obrazu, „da bode ta marmorna skupina dobila najbrž drugo stojišče.“

Leon se je kratko in zasmehljivo nasmehnil. „Ti bi nazadnje še celo raid predstavljal leva?“ je pripomnil skoro z razčljenim naglasom.

„Da, in ti se moraš začakovati z bikovimi rogoji“, je odvrnil Simeon s ponosnim smehljajem na fino začrtanih ustnah.

„Dobro tečaj, potem te bodo nasađili rogoji in vrgli v zrak“, je odgovoril Leon, na kojega čelu se je prikazal zmagovalni sijaj. Misil je, da je s tem odgovorom porazil prijatelja, kar mu je vzbujalo sladko čustvo, kajti že večkrat je moral čutiti Simeonovo premoč, posebno pred učitelji, kjer se je šlo za bistrost duha v pripravljenem govoru po pravilih, ki jih zahteva razum.

Simeon je navidezno pokazal, kot bi ga odgovor prijatelja porazil. Zasukal je razgovor na drug predmet, in zapustila sta marmorno skupino in cesarsko palačo.

Po tem razgovoru so pretekli dnevi, tedni in meseci. Mladenič Leon je sedel na prestolu vzhodnoprimskega cesarstva, a njegov prijatelj Simeon je postal knez Bolgarov. Kolikokrat sta se pač spominjala pogovora pred cesarsko palačo?

Posebno nagnjenje kneza Simeona do grške omlike, grške umetnosti in znanosti, je bilo tako ukorinjeno, da ga ni zapustilo tudi kot vladarja Bolgarov. Gojil je jezik Homerja, največjega grškega pripovednega pesnika, na svojem dvoru v Preslavu z isto gorenostjo, s katero je gojil kot učenec v Carigradu kamor ga je rano poslal njegov oče, da bi si

izobrazil krasne darove duha. A Simeon, kojega so primerjali sovrstniki z učenim kraljem Ptolomejem v Egiptu, je vendar preveč ljubil domovino, da bi se popolnoma udal grškemu uplivu. Rabil je grški duh kot sredstvo, s katerim bi svoje neomikano ljudstvo povzdignil na višo stopinjo omike; posluževal se je bizantinske omike, da bi pripravil Bolgare za velikansko nalogo, za koje izvršitev je smatal sebe in nje sposobnim. Učeni možje, koje je odlikoval s svojo naklonjenostjo, so prestavili različna grška dela na bolgarski jezik. Udeleževal se je sam z živahno go-rečnostjo vzišenje izobraževalne naloge s tem, da je prestavil zbirko iz razlag sv. Janeza Zlatoustia v staro-bolgarsi jezik in jo naslovil: „Zlata reka“. Sveti možje so propovedovali in učili v njegovi deželi ter si prizadevali, z ustanavljanjem šol vzgojiti in izobraziti bolgarsko mladino.

Stolico v Preslavu je okrasil Simeon z vsemi lepotami grške umetnosti tako, da so se vsi potovaleci in obiskovalci mesta, ki je že samo ob sebi vzbujalo pozornost radi precejšnjega obsega, zelo čudili, kakor hitro so se bližali palači Simeonovi. Nek starobolgarski pisatelj slika z navdušenimi besedami stolico velikega kneza in popisuje, kako so okrašene stene palače s slikarijami, zlatom in srebrrom; spominja se tudi krasnili cerkev, ki so se tedaj nahajale v Preslavu. Dandanes seveda piše veter raz balkanske planjave čez opustošene razvaline obzidja, ki je edino še preostalo od krasote carskega gradu.

Je li kedaj knez Simeon pomislil na mogočnost, da od vse krasote, ki ga je obdajala, in veličine njegove dežele, ne bode nekega dne ničesar več? On, ki je gojil tako drzne misli in hotel premestiti središče svoje oblasti v sam Carigrad?

Nekega dne je sedel mogočni vladar v svojem ponosnem kraljevem poslopju, na prestolu, opremljenem z znaki svojega dostojoanstva. Po grški šegi je bila obšita njegova obleka z biseri. Na vratu se mu je bliščala, zlata verižica iz novcev, a zlate zapestnice so mu krasile roke; škrlnati pas mu je oviral ledje in zlat meč je visel ob njegovi levici. Ob strani so sedeli njegovi plemeniti svetovalci, boljari, istotako v bleščecih oblačilih, z zlatimi verižicami, zapestnicami in pasovi.

Bila je ura, v kateri je dovolil knez tudi najmanjšemu svojemu služabniku dostop, če ga je prisilila kajšna resna začeva, iskatki pomoči pri vladarju.

Zašumelo je zagrinalo, ki je tvorilo vhod v dvorano. Visokorastel mož je vstopil in se bližal z vsemi znaki dolžnega spoštovanja prestolu vladarja, ki je opazoval prišleca od nog do glave. Židelo se je, da opazuje z gotovim dopaženjem prišlečovo lepo brdo, ki se je valovila globoko čez pas, ki je oklepal s kožuhovino obšito in v vrvicami zapeto suknjo.

„Kdo si?“ vpraša Simeon moža.

„Čez vse odlični, preslavni knez“, začel je tujec, „sin sem tvojega ljudstva. Pišem se Ivan Rađoslav in sem trgovec v Solunu.“

„V Solunu?“ je ponovil Simeon. „In ti prideš k meni? Kaj hočeš od mene, Ivan Rađoslav?“

„Poslušaj me, čez vse odlični in preslavni gozd, Ti veš, da se Bolgari odlikujejo kot trgovci v glavnem mestu grške dežele in da pridejo vse pridelki na obli straneh Donave ležečih dežel v promet s pomočjo podjetnih in trgovsko izobraženih Bolgarov. Dosedaj se je nahajala trgovska pravica za Bolgarijo v rokah bolgarskih trgovcev v Carigradu.“

„Doseđaj?“ je prekinil Simeon poročevalca. „So se li predznili oškodovati bolgarske trgovce?“

„Da, čez vse mogočni knez“, odvrnil je trgovec. „Grški kupci so nas zavidali radi trgovske predpravice in sklenili so, potisniti nas iz glavnega mesta. Obrnili so se na evnula Muzika, ki je ljubljene cesarske milosti deležnega Cavce. Muzikos je dosegel, kar so želeli njegovi prijatelji. Cesarskoovelje je prisilil bolgarske trgovce, izseliti se v Solun.

počnič čaka, predno pride njegov slučaj na vrsto. Že v tem oddelku se marsikaka solza prelije, ko je treba v upu in stratiči čakati, kaj bo. Navadno naseljene še ne ve, kaj se pravzaprav ž. njim godi, zajak je tu zaprt. Ako skuša izvedeti pri uradnikih, ne dajo mu odgovora tudi, aki bi ga razumeli. Tu ne sme nihče, razun uradnikov, ž njimi govoriti, ne smejo sprejeti nobenega pisma, smatrajo se za ljudi, ki so v preiskovalnem zaporu. Ko pride vrsta naanj, pokliče ga uradnik pred sodišče. Tu mora naseljene po ameriškem načinu prisjeti, to je, vzdigniti roko in vse prste, med tem ko sodnik govoriti zanj prisego. Ta sodnija obstoji iz sodnika, dveh svetovalcev, stenografa, ki vsako vprašanje in vsak odgovor zapiše, in tolmača, ki raznimi, angleščine neveščim naseljencem, pove v materinščini. Ako je zdravniška izjava pri vstopu naseljencev v Ameriko, ima sodišče potem jako lahko nalogo. Pri gotovih boleznih, ki so ali nalezljive, ali ki so neozdravljive, ali ki zadržujejo človeka, da ne more delati in si zasluziti vsakdanjega kruhia, ali je visoka starost, tu je obsodba jasna: Nazaj v domovino! — Ako so druge stvari, če naslov ni dober, ali je naseljene mlađoletni, ali gre dekle k ženini itd., tu se obošda: odloži, in se naseljencu paroči, naj si skuša preskrbeti potreben denar od sorodnikov, ali naj si zagotovi zapriseženo izjavno soročnika ali ženina, da bo dekle takoj poročil. — 3. Ako je vse v red u in se je sumnja nadzornikova izkazala za neutemeljeno, ali je prišel kdo, kak sorodnik, sam k sodišču, ki je takoj lahko izpolnil pogoje sodišča, teda sodišče izreče sodbo: pripuščen, — in naseljene sме naprej v Ameriko.

Umetno meso. Poleg vseh drugih „umetnih“

Tamkaj pa nas stiskajo z visoko čarino in davkom takoj, da je naša poguba neizogibna, ako nam ti, najmogočnejši gospod, ne pomagaš s tem, da vložiš za nas na cesarskem dvoru priziv.“

Knez Simeon je poslušal z bliskovitimi pogledi, na kar se je obrnil do svojih zvestih svetovalcev in jim dejal:

„Kaj se vam zdi, kaj je treba storiti?“

Boljari so izrazili svoja mnenja; vsak je podpiral prošnjo trgovca iz Soluna. Eden izmed svetovalcev je pristavil z odločnim glasom:

„Ako se bode Leon branili, storiti onim možem pravico, ki jo meso našega mesa in kri naše krvi, potem ga moramo spomniti Krumovih časov.“

Knez Simeon je govoru povhalno kimal, in ko je Boljar končal, je vskliknil knez:

„Potem bode prijet lev bika za roge in mu zasidil tace v mesu.“ Načo se je obrnil na trgovca, rekoč:

„Vrni se, Ivan Rađoslav, k svojim rojcem in našim bratom in povej jim, kar si slišal. Niste stavili zastonj svojega zaupanja v mene.“

Z izrazom najiskrenejše zahvale je zapustil solunski trgovec dvorano bolgarskega vladarja.

Se istega dne je poslal Simeon pismo v Carigrad in vložil priziv v pred stiskanih bolgarskih trgovcev. Simeon je vnaprej ugani, kakšen bode odgovor Leonu, kajti poznal je nečimurnost svojega nekdanjega prijatelja, ki se je tako imenoval „modroslovca na prestolu“. Ravno to nečimurnost pa je Simeon nalašč ranil s tem, da je v pismu posebno povdarjal, da je nečastno za pravega modroslovca, ako postavi na mesto pravice krivico; krivčno pa je ravnanje z dotičnimi bolgarskimi trgovci.

Leon je odgovoril kratko, toda jasno: odločno je zavrnil ymešavanje bolgarskega kneza v svoje zadeve. In ravno to je hotel Simeon. Hitro je se odločil in napovedal cesarju Leonu vojsko ter urno prodiral v Macedonijo. Tu se mu je postavil v bran grški vojskovođa Krinites, a je bil občutno tepen (893).

Leon je koval krvavo povračilo. Poslal je svojega vojskovođa Niketa k divjim Madjarom ali „Turkom“, kakor so jih tedaj imenovali, in je pridobil njih kneze Arpadja in Kurzana za zvezo proti Bolgarom. Madjari so prekoračili Donavo in pustošili Bolgarijo, med tem ko se je Simeon vojskoval proti Grkoma. Zastonj jim je hotel Simeon nasproti; bil je premagan od roparskih krdel in jim moral celo prepustiti glavno mesto, ki so ga oropali.

Sedaj je hotel Simeon skleniti z Leonom mir. Vendar mu je poprej pisal, da bode še le potem podpisal mirovno pogodbo, ko mu bo cesar poslal nazaj vse vjete Bolgare. Leon je ugodil tej zahtevi. Vendar je trdil Simeon, da je cesar še obdržal nekaj Bolgarov v ujetništvu. Leon se je čutil radi tega očitanja zelo razčlanjenega in vojska je na novo izbruhnila. Tako je prvi bitki pri Bolgarofigosa, med Carigradom in Odrinom, so doživeli Grki uničujoč poraz; njihov vojskovođa Teodozij je padel, kakor tudi večji del njegove vojske.

Po tej zmagi je sklenil Simeon, iztrebiti Madjare. Zdržul je se že z njihovimi zapriseženimi sovražniki Pečenegi, ki so vdrli v Ukraino. Ko se je ravno nahajal glavni del Ogrov na nekem pohodu. Bolgarsko-pečeneška vojska je pustošila madjarsko deželo, pobila moške prebivalce, ki so ostali doma v varstvu otrok in žen in odgnala vse ostale v vjetništvu. Ko so Madjari vrnili domov od roparskega pohoda in našli staro domovino pusto in opustošeno, so jo zapustili zopet, da bi si ustanovili novo, in nastopili so se proti Zahodu v pokrajini med Donavom in Tiso. Tako je bolgarski knez Simeon postal nekako ustanovitelj današnje ogrske države. Njegov namen je bil seveda, da bi popolnoma uničil Madjare. A čeprav ni tega dosegel, je bila njegova dežela od zdaj zanaprej obvarovana pred napadi roparskega naroda.

(Dalje prihodnjič.)

styari se nam dosedaj obeta tudi umetno meso. Belgijskemu kemiku Effrontu se je bojda posrečilo najti način za izdelavo umetnega mesa, ki ima popolnoma tak okus kakor goveje, teleče, koštruno ali prašičevo meso, je pa mnogo bolj cenio in bolj hranilno nego pravo meso. Umethno meso se prireja iz pivovarniških odpadkov — sladu. Postopa se tako-le: Slad se najprej opere in stisne, nato pride v žvepljanje kopej in za tem se obdeluje z apnom. Nato se zmes precedi in vođa izpari, na kar se zmes zopet stisne. Sedaj se uporabijo razne kemičkalije, ki jih Effront noče izdati. Končni uspehl je — „viandin“, mesu podobna masa, to je umethno meso, ki je bojda naravnost vzorno živilo. Tako vsaj so dognali na — podganah. Zaprli so namreč v dva oddelka po 6 podgan skupaj. En oddelok je dobival na 1 dan po 5 gramov umetnega mesa in par zrn žita za vsako podgano, drugi oddelek pa po 12 gramov pravega mesa in ravno toliko žita kakor prvi oddelek. Uspehl je bil ta, da so podgane, ki so dobivale pravo meso, v enem tečnu lakote poginile, drugi oddelek se je pa ob umetnem mesu izvrstno počutil. — Po amerikansko!

Razdelite žita med stradajoče prebivalstvo v novi Srbiji. Srbsko ministrstvo za narodno gospodarstvo je odredilo, da se brezplačno žito in koruza razdelita tako-le: debarsko okrožje 500.000 kg, labški okraj 100.000 kg, djevidjelski okraj 30.000 kg; 570.000 kilogramov se da na razpolago vrhovnemu povestvu da razdeli ondi, kjer se pokaže potreba.

20 hiš pogorelo je v Fiave na Tirolskem. Brez strele je 100 oseb. Škode je 50.000 do 80.000 K; 50 tisoč kron je pokritih po zavarovanju.

Darila za birmance!

Kmalu priđe zopet čas, do bodejo prevzv. knez in škof delili po mnogih župnih zakrament sv. birmame. Navađno dobijo birmanci od svojih botrov tudi primerna darila. Mnogokrat dela botrom največ preglavice, kako darilo naj bi dali svojim birmancem. Po našem mnenju je najboljše, da naložijo botri birmancu, ako je mogoče, primerno sveto denarja v posojilnici in otroku izročijo knjižico ter birmance tako učijo štediti. Za spomin pa mu naj še kupijo lep molitvenik in lep rožni venec. A pri nakupovanju molitvenikov naj botri ne gledajo na lepo vezavo, na krasne platnice, temveč na lepo vsebino molitvenika. Zato upamo, da bomo botrom ustregli, ako jih nasvetujemo, katere molitvenike naj kupijo svojim birmancem za spomin.

Mi najbolj priporočamo sledeče molitvenike:

1. Sv. opravilo

Spisal župnik Jožef Čeđe, natisnila in založila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Ta molitvenik je sestavljen natančno po Katekizmu in obrednih knjigah. Obsegata krasno in poučno razlagata cerkevna leta. Ima vse navadne pobožnosti, 6 raznih sv. maš, pouk o zakramentih, molitve za popoldansko službo božjo in 73 najlepših pesmi. Ta molitvenik najtopleje priporočamo kot darilo za birmance. Stane pa z rudečo obrezo K 1'30, v zlati obrezi pa se dobi v raznih finih vezavah po K 1'50, 1'70, 2'60 in 2'70. Primeren je za birmance od 10 let naprej.

2. Malo sv. opravilo.

Ta je krajši posnetek iz prejšnjega molitvenika. Je lep in poučen ter primeren za otroke od 7 do 10 let. Stane pa v rudeči obrezi 70 vin., v zlati pa 1 K.

3. Prijatelj otroški.

Spisal dr. J. Somrek. Ta molitvenik je prav primeren za otroke od 7. do 10. leta. Je tako poučen in obširen ter stane v priprosti vezavi 40 vin., z zlato obrezo pa 50 vin.

jo se vsi ti molitveniki v Tiskarni sv. Cirila v Mari-

4. Venec pobožnih molitev in sv. pesmi.

Ni ga molitvenika, ki bi imel tako krasna preminšljevanja in tako pobožno navdahnjene molitvice, kakor je ta. Obsegata tudi nad 600 prelepih cerkevnih pesmi. — Primeren je posebno za birmance obojega spola, ki imajo glas za petje. Stane v rudeči obrezi 3 K, v navadni zlati obrezi 3 K 50 vin., v fini vezavi pa 4 K in 4 K 20 vin.

5. Družbine bukvice.

Spisal J. Rozman. To je molitvenik za vsa krščanska dekleta, ali so pri Marijini družbi ali ne. Mirno lahko rečemo: Za dekleta ni boljšega molitvenika kakor je ta. Ta knjiga je primerna za dekleta od 12. leta naprej. Stane v rudeči obrezi 3 K, v navadni vezavi z zlato obrezo 3 K 50 vin., v krasni vezavi pa 4 K in 4 K 20 vin.

Te molitvenike torej botrom res iz prepričanja priporočamo kot primerna darila za birmance. Dobiju tudi lepi rožni venci vsake vrste od 15 vin. do 2 K 50 vin. komaj.

Botri, poslužite se pri nakupovanju birmanskih daril letos posebno Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta, štev. 5. Tiskarna je naše domače, slovensko podjetje, ki vam bo točno in dobro postregla!

Kdor potrebuje lepo, dobro blago za vele ali male, naj pride v

540

Seršenovo narodno trgovino v Ljutomeru.

Tam najdejo dosti tudi najfinnejšega, najboljšega blaga po skrajno nizki ceni, stože za moške obleke, najmanj 50–60% ceneje, kakor tisti, ki naročujejo od drugod.

V krafkem imamo sv. birmo; kdor kupi za birmance najmanj za 10 K, dobi molitvenik v zlati obrezi. Vsakovrstnega platna, štofa, svile, cajga, volne, domačega druka, žameta, svilnatih robcev, je ogromna množina na izber.

Franc Seršen v Ljutomeru.

LJUDSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA V CELJU

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastni hiši (HOTEL „PRI BELEM VOLU“)
v CELJU, Graška cesta štev. 9, I. nadstropje

A. VIHER

Koroška cesta 53 Maribor Heugasse 2 in 4

se priporoča v izdelovanje vseh v to stroko spadajočih mizarskih del, kakor: za stavbe hiš, pohištvo za stanovanja, šole, cerkve, prodajalne in pisarne; izdeluje portale in prevzame vsakovrstna popravila. Strogo solidna, najcenejša in hitra postrežba.

Najboljša vsakovrstna dalmatinska vina se dobe edino-le pri:

razpošiljalnici in zalogi

dalmatinskih vin

Celje Glavni trg 8
Zahitevajte cenike!

529 502

Tovarna za kemične izdelke v Hrastniku

priporoča kmetovalcem superfosfat iz koščene moke in rudniški superfosfat, nadalje razne vrste mešanih gnojil, ki vsebujejo vse, za zemljo potrebne redilne snovi.

Za gnojenje hmeljič najboljša znamka: Kaliamonijak-superfosfat.

Najboljše sredstvo proti

PERONOSPORI

FORHIN' je večkrat zboljšana bordelajska mešanica v gotovem stanju. Jamči za dober uspeh tudi na mokrem listju. Rabljiv tudi pri rosi. — Se ne vsede. Brez števila priporočljivih pisem!

Sadje in vinorejci rabite v lastnem interesu „bakreno-žvezpleni pršek“ proti plesnobi „Bagoi“ za uničenje črva kiseljak, „kalifornski drobec“ proti sadnim škodljivcem, gosenični lilm proti gosenicam itd., „Laurina“ za poletno pokončevanje škodljivcev, „Lauril-karbolinej“ za pokončevanje po zimi, „Lauril-drevesni vosek“ za cepljenje, „lhneumln“ za nežne cvetlice, „Nikotin Quassia Izleček“ za škropiljenje drevesnic, „Topomor“ proti poljskim mišim, „Pampil“ proti osam in drugim žuželkam. — Zahitevajte natančni popis in podatek o uporabi zastonj in poštne proste od glavnega zastopa „Forhin“ tovarna za izdelavo sestav za škropiljenje vinogradov.

Constantin Ziffer, Dunaj XII, Gatterburgasse 23. (Bock-Herzfeld).

ta je prijatelj naš pravi,

Ki nas krepi,

Da smo čvrsti in zdravi!

Želodčni liker „FLORIAN“ ne slabí in ne omami, ampak daje moč in veselje do dela!

Varujte se

ponaredb !

Pristni „FLORIAN“ se dobi edino od Rastlinske destilacije „FLORIAN“ v Ljubljani.

694—9

Dobro in po ceni kupite v trgovini Alojzija Vršič v Ljutomeru

Priporočam vsakovrstno manufakturno blago, najlepše volnene obleke za ženske, za birmo krasne bele obleke, batiste, platno, venčke, najnovije svilnate robe. — Gotove obleke iz štofa in cajga vsake velikosti, lepe srajce bele in pisane in vse drugo izgotovljeno perilo. Obuvala vsake velikosti za otroke, ženske in možke. Voščene in mlečne sveče za cerkve, pogrebe in dr.

Botri! Za birmo najlepša darila: molitveniki in rožni venci.

549

Slovenec Konrad Skaza

St. Ulrich Gröden Tirolsko.

Atelir za vsa umetna cerkvena dela.

Slovenske cenike zastonj in franko. Za vsaki poljnbeni kip originalne fotografije, za olтарje itd. originalne načrte pošljem hitro in brezplačno. Velika zloga sv. razpel in olnatotiskanih na platno navlečeno. Vsakemu, tudi najmanjemu naročilu pridatek. Pri večjem naročilu in promptnem plačilu primenen popust. 838 Cene brezkenurenčne.

XXXXXXXXXX

Velika razpošiljalnica

Bratje Lechner

.. Gradeč, železna hiša ..

služi vsem slojem kot najcenejši vlr za nakuhanje.

Prosim zahtevajte!

Vzorce in cenike o modnem blagu — lanenega blaga — blaga za gospode — rezno blago — manufakturno blago — oprave za novoporočence.

To ničesar ne stane

vendar vsakemu dobro služi. Če pridete v Gradeč, poskusite kupiti pri nas blago.

Samo 5 dni vozijo brzoparniki francoske prekomorske družbe iz

Havre v Nevyork

najkraj. in najhit. vožnja.

Veljavne vozne listke (Šifkarte) za potnike v Ameriko in vozne listke za potnike iz Amerike nazaj v domovino izdaja edino

Ed. Smarda :: Ljubljana

konces. potovalna pisarna (Dunajska cesta 18

v hiši Kmetske posojilnice, nasproti znane go-

stilne „Figabirt“.

375

obrestuje hranične vloge po

5%

od dne vloge do dne vzdiga

počenši s 1. januarjem 1913.

Rentni davek plačuje zadruga sama.

Razglas.

Nadeželni sadjarski in vinarski soli v Mariboru se šolskim letom 1913-1914, to je 15. septembrom 1913 oddava vč prostih deželnih mest.

Ponudniki za ta mesta morajo biti pristojni na Štajerski in biti najmanj 16 let stari. Svoje nekolekowane, na Štajerski deželni odbor naslovljene prošnje, ki so opredeljene s krstnim listom, domovnico, izkazom o cepljenju koz in zdravniškim spričevalom, spričevalom hravnosti in šolsko odpustnico ljudske šole, kakor tudi z dokazilom o uboštvi, morajo najpozneje do 15. julija 1913 osebno vložiti pri ravnatatelju v deželne sadjarske in vinarske šole v Mariboru.

Tisti, ki dobijo ta deželna prosta mesta, se morajo s pravoveljavnim reverzom zavezati, da bodo po dokončani šoli in zadostitvi vojaške službe najmanj skozi 3 leta delovali na Štajerskem v službi poljedelstva, ali pa morajo plačati za vsako leto 200 K v deželno blagajno pri ravnatateljstvu omenjene šole.

Plačajoči učenci, to so gojenci, ki učni in oskrbovalni znesek letnih 448 K sami plačujejo, prošnjiči za okrajne štipendije ali štipendije drugih korporacij in mest, kakor tudi praktikanti, morajo za sprejem v zavod istotako predložiti zgoraj omenjena spričevala in papirje do omenjenega roka, in se do tega časa pri ravnatateljstvu zavoda osebno predstaviti, da dobijo o vsem potrebnem nadaljnja navodila in pojasnila. Plačajoči učenci ne rabijo spričevala o uboštvi.

Gradec, dne 15. aprila 1913.

579 Od Štajerskega deželnega odbora.

Sanatorij „MIRNI DOM“

p. Gornja Kungota pri Mariboru.

Zdravišče za živčne in notranje bolezni z individualnim zdravljenjem z izvrstno oskrbo in zmernimi cenami. Medicinalne kopeli. Lastnik in šef zdravnik

Dr. Fr. Čeh.

Petrolin
voda za lase
upriva gotovo proti proti izpadanju las in luskinam
pospešuje novo rast lasi in brk, in služi za splošno gojenje las. Uradno preizkušeno in od zdravnikov pripovedano. Na tisoč atestov od zdravnikov in lajikov. Steklonica K 3— in K 1:50. Pristno le iz tvrdke: P. Schmidbauerjev nasl., Solnograd. — Petrol-lasno olje za drobeče lasi K 1:0. Se dobri v večinoma vseh lekarnah in drožerjih.
P. Schmidbauerjev naslednik,
kemični laboranturij
Solnograd. Bahnhofstrasse 29.

Dobi se: v Mariboru v lekarni König, drožerjih K. Wolf, M. Wolfram; v Celju: O. Schwarzl in dr.; v Radgoni: Max Leyrer, lekarna.

K. in R. Ježek
tovarna strojev, livarna železa
in kovine, MARIBOR, Meljska cesta 103

priporoča svoje raznovrstne poljedelske stroje, mline, priprave za žage, transmisije, vodovode, studenčne sesaljke, kakor tudi motore prve vrste itd. pod ugodnimi plačilnimi pogoji.

376

Lastna delavnica za popravila poljedelskih strojev v MARIBORU.

Dobre blago točna postrežba **Kdor** Edina slov. trgovina z železnino
si hoče prihraniti denar 1169 kupuje vse v slov. trgovini
Ivan Veselič & drug

v Ormožu, podružnica Velika nedelja.

Največja zaloga manufakturnega blaga, kakor sukna, druka, hlačevine, platna itd. Vse vrste špecerije, najfinje moke, kave itd. Največja zaloga vse vrste železnine, kakor tudi vsi okovi za mizarje in stavbe po najnižjih tovarniških cenah. — Kupuje zrnje, kakor pšenico, rž, fižol itd. potem jajca, suhe gobe, perutino vedno po najboljih dnevnih cenah.

Ni več potrebno

naročevati slabega blaga za dragi denar, ki ga razpošiljajo nekatere tuje tvrdike. Ako želite dobiti sreča novomodno in po ceni blaga za oblike predpanske, svilne in druge robe, vse vrste perila, nogavice, moške in fantovske oblike, srajce, krvate itd., pišite takoj na ravnotrško novo urejeno

Prvo spodnještajersko razpošiljalnico

J. N. Šoštarič, Maribor, Gosposka ulica št. 5

da Vam pošle vzorce, dobite jih zastonj in poštne prosto. Šivilje in krojači dobijo popust. Postrežba je točna in strogo solidna. Če pridevate v Maribor, ogledajte si to trgovino in kupite vse Vaše potrebuje, boste zadoščljivi. Pazite pa na slovenski napis, da ne zamenjate trgovine s kakšno drugo, ki se tako glasi, piše pa Schusteritsch ali Schusteritsch. Pravilno je samo J. N. Šoštarič, Maribor, Gosposka ul. 5.

Trgovina s Špecerijskim blagom Na drebno! Trgovina z
Na debelo! Na debelo! moko in dež. pridelki

Ivan Ravnikar

Celje, Graška cesta 21.

Po prepričanju mora vsak pripoznati, da imam zanesljiva kaljiva semena n. pr. jamčeno domačo in neusko deteljo, pesu rumeno in rudečo, travo, sploh vsa poljska semena, kakor tudi vrtna in cvetljčna od tvrdke Mauthner. 65

Glavna zaloga Solidna Glavna zaloga
vrvarskega blaga postrežba. suhih in oljnatih barv

Izdelovalnica čebelar. orodja

Kranjsko tržno čebelarstvo

Peter Majdič

poprej baron Rotschütz

Smrek p. Višnjagora, Dolenjsko

priporoča vsakovrstno čebelarsko orodje lastnega izdelka, posebno panje vseh sistemov, vse priprave za izdelovanje Alb. Žnidersičevih in dragih panjev, stiskalnice za umetno satovje, rokavice, avbe, kadilnice "Smoker" in razne druge pipe za kajenje, točila za med, kakor tudi vse druge, v to stroku spadajoče predmete, vse skrbnega in dovršenega dela, po primeru nizkih cenah, na debelo in na drobno.

Prodajalna v trgovini

Merkur P. Majdič

Celje, Graška cesta 12,

kjer se dobri tudi vsakovrstno železnarsko blago posebno za sezone: traverze, cement, strešna lepeuka, žične mreže za ograje, poljedelski stroji, umetna gnojila itd.

181

Prodajalna v trgovini

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru

registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Stolna ulica štev. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: navadne po 4 $\frac{1}{2}$ % proti tri mesečni odpovedi po 4 $\frac{1}{4}$ %. Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in 1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago (šek konto 97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni varnosti po 5%, na vknjižbo sploh po 5 $\frac{1}{4}$ %, na vknjižbo in poročstvo po 5 $\frac{1}{4}$ % in na osebni kredit po 6%. Nadalje izposuje na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzame posojilnica v svojo last proti povrnitve govorih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo 7 K. Prošnje za vknjižbo dela posojilnika brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. ure dopoldne, in vsako soboto od 8. do 12. ure dopoldne, izvzemši praznike. V uradnih urah se sprejema in izplačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in ročne sprejemajo vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne.

Serravallovo železnato kina-vino

Higien. razstava Dunaj 1906: Državna odlika in častni diplom k zlati kolajni. Krepilno sredstvo za slabotne, malokrvne in rekonvalscente. Povzroča voljo do jedi, utruje žive in popravi kri. Izborni okus. Nad 7000 zdravniških spričeval. I. Serravallo, c. kr. dyorni dobavitelj Trieste-Barcela. Kupi se v lekarnah v steklenicah po pol litra š K 2:60 in 445 po 1 liter š K 4:80.

Franc Pleteršek, zaloga pohištva

Maribor, Koroška cesta št. 10

nasproti Cirilove tiskarne

priporoča svojo bogato zalogo poliranega, motno iz trdega lesa narečo pohištvo, za spalnice, jedilnice in kuhinje. Divane, vložke, matrace, stole in ogledala. Otroške želenje poselje. Vse domače delo, solidno tako, da je vsaki odjemalec zadovoljen. Prav nizke cene. Krščansko ljudstvo kupuj pri Slovencu.

Somišljeniki! Agitirajte od hiše do hiše za naš list!

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

Koroška cesta 5 Maribor Lastna hisa

priporoča p. n. žugniškim, šolskim, občinskim, posojilnim in drugim uradom ter trgovcem in cenjenemu občinstvu svojo bogato zalogo vseh tiskovin potrebnih za župne, šolske in občinske urade, za posojilnico, odvetnike in notarje, društva in zasebnike. Posebno je priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnega papirja, pisarniških potrebov in kakor: Štamplje ali pečatniki s škatlico za shranjevanje iz določevine, zaobljene in barve razne velikosti in oblike. Oskrbijo se tudi stroji za paginiranje in numeriranje, samobarviline ročne štamplje itd. v najkrašem času. Blazinice na štamplje s črno, modro, vijolčasto ali modro barvo po velikosti od 60 vinarjev do K 1:90. Barva za štamplje črna, modra, vijolčasta. Vignete fine izdelane 1000 komadov K 5:20. Papir ministarski, kanceljski, konceptni, dokumentni, folio in kvartformat, gladek in črten. Pivnik v velikih polah. Radirke, črnilo, ručecila v steklenicah, kopirno črnilo, posipalo, pečasni vosek, arabski gumi, sindetikon, ogo za lepljenje, ravnala lesena in kovinasta, merila, merilne vrvice, črnilnički stekleni in kovinasti, gibala za pivnik, lesena in kovinasta, razmnoževalni aparat "Edob", edobmasa, edobčrnilo, masa za hektorograf, razne mapje za pisnina in račune, podložne pisalne mapje. Razni tuši, barve pristopne in fine, čopiči, čestila različna, fina in pristopa, transporterji, zapone za risanje, risalni papir. Peresa najraznovrstnejša iz jekla in aluminija, peresnički, škatlice za peresa, svinčniki raznovrstni za šole, urade in obrtnike, ojstrila za svinčnike, tablice za šole, kamenciki, gobice in drugo. Beležnice ali knjižnice za nočice, raznovrstne. Albumi za slike, dopisnice in poezije. Pisani papir v kasetah in mapah pripravljen v najhujši. Papirnate vreče za trgovce vseh velikosti po originalnih tovarniških cenah. Svileni in drugi papir v vseh barvah za izdelovanje vencev in papirnih etiket, zica za etikete in vse druge enake potrebe. Kloščati papir večvrstni. Pisani papir raznovrstni za prelepljanje ščip. Lampični v raznih barvah in oblikah. Papirnati krožniki. Papirnate servijete, Korlandoli ali konfeti. Serpentine ali traki iz papirja izgotovljeni za večkratno rabo pri veselicah, slavnostih itd. Mančete za šopke razne velikosti. Za božične jaslice razni lepi okraski. Senčniki za svetilnice. Papirnati okraski za kedenčne mize in kuhinje. Trgovcem se priporočajo trgovske knjige v vseh velikostih, vezane. Mošnje: za denar, vizitke, za pisma, cigarete in smodne, fino izdelane, iz usnja, po raznih nizkih cenah.

GOSPODARSKE NOVICE

Izhajajo kot priloga Slovenskega Gospodarja z vsako drugo številko.

Št. 9

Dne 1. maja 1913.

Leto VI.

V Ljubljano v obrtno šolo!

Štajerski Slovenči napenjamamo svoje moči na raznih poljih, v raznovrstnih strokah. Tako se pehamo, da izboljšamo kmetijske razmere ter se iz strokovnih časopisov in knjig učimo, svojo mladino pošiljamo v poljedelske, sadjarske in vinarske šole in po vrhu še prinašamo druge denarne žrtve. Tudi naraščaj v takozvanih učenih stanovih nam dela mnogo skrbi; silne žrtve stane, da imamo to število duhovnikov, zdravnikov, profesorjev, sodnjkov, finančnih uradnikov, učiteljev itd., ki je glešamo.

To narodno stremljenje je gotovo častno in hvalevredno, toda, in tega ne izjavljamo prvokrat in tudi ne mi prvi, enostransko je, ker tehnične potrebe, ki se javljajo v raznili industrijah in obrtih, kakor tudi trgovinske potrebe preziramo, da ne rečemo, zanemarjamo. Svojih inženirjev skoro da nimamo. Inženirjev pa je mnogo vrst; poleg takih, ki gradijo ceste, napravljajo vodne in visoke stavbe, so drugi, ki znajo sestavljati razne stroje, od teli zopet takšni, ki se ukvarjajo zgolj z elektrotehniko ali v zadnjem času tudi že celo zgolj za napravo zračnih plovil, pa tudi oni, ki se v kmetijstvu ali posebe v gospodarstvu ali v izboljšanju nerodne zemlje izobražujejo na visoki šoli, so inženirji. Nadalje nimamo svojih kemikov, lekarjev, zemljemercev, ali geometrov. Da bi bistroumnega dečka posvetili enemu imenovanih stanov, nam niti ne pride na um, kakor tudi ne, da bi, recimo, načrten risar mogel najti izborni službo tudi v kaki tovarni, dasi je vendar lahko uvideti, da je uzorce na raznih tkaninah treba prej izumiti in risati, predno je stroj vtisne. In taki risarji imajo ministrske plače. Če deč-

ka, ki smo ga namenili v to ali ono rokodelstvo, damo v uk poštenemu mojstru in deček kar tri leta srečno prebije, mislimo, da smo zadostili zahtevam današnjega obrta. Dočim je dejstvo, da je ključavničar, tesar, kovač, mizar, lončar, kamenar, kipar in še ta in oni danes le reven šušmar, če zna le toliko, kolikor je videl in se naučil pri svojem mojstru. Slično velja pri trgovcu. V štacuni znati se spretno kretati, blago vedeti po kakovosti razločevati in ga naročati, izkratka: usposobljenemu biti le v toliko, v kolikor se da to doseči zgolj od strani trgovca, je onemu, ki hoče imeti svojo trgovino na višji stopnji od krošnjarja in vaškega Kramarja, danes mnogo pre malo. Izkratka: za razne tehnične stroke in za trgovinsko stroko nismo doslej še prav nič smisla.

A tudi te stroke moramo v svoji domovini sami imeti v rokah, ne patući, sicer smo kot narod podobni človeškemu telesu, ki ima pač noge in ruke in tudi še kos glave, ne pa želodea, pljuč, jeter in drugih srednjih organov. Takšno telo ne more eksistirati, ne more pa tudi eksistirati narod, ki mu manjka velika skupina najvažnejših stanov, ki po mestih in trgih izvečjega tvorijo takozvani meščanski stan. Ali ne tarnamo vedno, da je ves naš napor, narodno napredujati, toliko časa jalov, dokler ne bomo imeli meščanskega stanu? Posvečevati se napomnjenim stanovom, je torej sveta narodna dolžnost.

Stari praktični oziri, osebne knosti, nam velevajo, da enostranosti damo slovo. Raznih slovenskih doktorjev in uradnikov ne manjka, kakor smo že omenili, dasi jim je, ker so Slovenči, postlano s trnjem; poleg tega vla da Slovence izpodriva, kolikor le more, z Nemeji, ki so se pol leta učili slo-

venski, in z narodnimi odpadniki, ki so za nas hujši od janičarjev, zadnji čas pa, kakor je n. pr. pri justici, sprejem Slovence sploši odklapja. Ne pravimo, da naj naša mladičina vseučilišču obrne hrbet, ali to stoji, da je z vseučiliščem doma Slovencu težko najti kruha, dočim ta na tehničnem in trgovskem polju nanj čaka.

Na tehničnem polju zopet dobri mnogo ložje službo in je razmerno mnogo boljše plačan oni, ki si jo svojo izobrazbo pridobil potom enoletnega uka pri mojstru in izpopolnjevanju tega uka v obrtni šoli, nego oni, ki se je gulil 7 let v realki in si nato še strokovno izobrazbo prisvojil na tehnični visoki šoli, ki je tudi trajala 4, oziroma $4\frac{1}{2}$ leta. Nam je znanih mnogo primerov, ki to dokazujejo. Da bi ravno stari absolvent tehnik ne našel kruha, ne vemo; pač pa poznamo več fantov, ki so se pri mojstru učili tega ali onega obrta, obiskovali in dovršili obrtno šolo, ter zdaj 19 in 20 let stari, služijo na mesec po 150 kron in imajo upanje, v par letih kot delovodje itd., si podvojiti dohodek. Potom obrtne šole se pride z neprimerno manjšimi žrtvami do ravno tako obilnega kruha kar potom realke in tehnične visoke šole; pomislišti je namreč, da absolvenc obrtne šole v dobi, ko se oni še uči in silno mnogo stane, uživa že lep zasluzek. Troški uka tu in tam pa se tuči ne dajo primerjati.

Spoznavši najnujnejšo potrebo našega naroča, so naši prvoboritelji z velikimi žrtvami dosegli, da imamo danes Slovenci slovensko obrtno in slovensko trgovsko šolo. Obe sta v Ljubljani in namenjeni ne samo za Kranjske, ampak za vse Slovence. Danes hočemo na kratko izpregovoriti o obrtni šoli, dasi smo to že ponovno storili; drugokrat pa bōdemo svoje bralce informirali o trgovski šoli.

Obrtna šola je c. kraljeva, ima za izobrazbo mladičine letos 7 in bo od prihodnjih jeseni naprej imela 8 oddelkov. Obiskuje se samo po en oddelek; dobre obiskovanja so različne, ker se ravna po obsežnosti učne snovi. Pouk je

teoretičen in praktičen. Oddelki bodo sledеči:

1. Delavska šola za mehanično-tehnične (kovinske) obrti. (Dve leti.)
2. Delovodska šola za elektrotehniko. (Dve leti.)
3. Stavbna obrtna šola. (Dve leti.)
4. Mojstrska šola za stavbno in poliščeno mizarstvo. (Eno leto.)
5. Strokovna šola za lesno in kameno kiparstvo. (Tri leta.)
6. Specialni (posebni) tečaj za obrtnike. (3 do 4 mesece.)
7. Javna risarska in modelirska šola. (Vsako nedeljo.)
8. Ženska obrtna šola. (Dve leti.)

Število oddelkov je odvisno od števila učencev posameznih strok. Ako je učencev dovolj, se oddelek otvorí; ako ne, mora izostati.

Za vstop v 1., 2. in 3. oddelek se zahteva:

da je prosilec star 17 let,

da je z dobrim uspehom dovršil ljudsko šolo in

da je dovršil ali učno dobo pri mojstru ali vsaj triletno prakso v kakem mehanično-tehničnem ali elektrotehničnem obrtu.

4. oddelek je namenjen za mizarske pomočnike in mojstre, ki imajo tu priliko, razširiti in izpopolniti svoje znanje v praktičnem, risarskem in obrtno-trgovskem oziru.

Ob vsprejemu v 5. oddelek je prosilecu samo dokazati, da je star 14 let in zadostil ljudsko-šolski dolžnosti.

Specialni tečaji za obrtnike obsegajo:

1. tečaj za obrtnike, ki nimajo zadostne spretnosti v prostoročnem risanju, o geometriji, o geometrijskem in projekcijskem risanju;

2. tečaj za strojeznanstvo in strojno risanje za izvrševanje mehanično-tehničnih obrtov;

3. tečaj za strokovznanstvo in strokovno risanje za obrtnike, ki obdelujejo les, zlasti za stavbne, poliščene in modelne mizarje;

4. tečaj za elektrotehniko.

V te tečaje se sprejemajo mojstri in pomočniki, ki so zadostili zakoniti šolski obveznosti, in vajenci, ki so že

uspešno dovršili obrtno-načaljevalno šolo.

5. tečaj za opravnike pri parni kotlih;

6. tečaj za opravnike pri raznih strojih;

7. tečaj za strojvodje (vlakovodje).

Vsi tečaji se vrše v zimskem polletju.

Oddelek 7. daje absolventom zavoda, obrtnim pomočnikom, samostojnim obrtnikom in sploh vsem interesentom priliko, vaditi se v risanju in modeliranju.

Zenska obrtna šola obsega 3 strokovne šole:

za Šivanje perila,
za izdelovanje obleke in
za umetno vezenje.

Za sprejem v prvi letnik katerega-koli oddelka je treba le odpustnice ljudske šole in dokazila, da je prosilka starca 14 let.

Natančnejši pogoji, katerih ne moremo tu navajati, so razvidni iz programa, ki ga ima šolsko ravnateljstvo na razpolago za vsakega, ki prosi zanj.

Kdor obrtno šolo z dobrim uspehom dovrši, njemu je odprto široko polje. V vseh obrtnih strokah si more pridobiti toliko znanja, da je lahko odličen obrtnik in more odgovarjati vsem zahtevam, ki se zahtevajo od današnjega obrta. Vsleđ tega lahko postane v večjih podjetjih delovodja, če ostane samostalen, pa visoko čislan mojster. Absolvente obrtniške šole se že od kraja plačuje boljše, kakor pa druge pomočnike, v državnih podjetjih pa se jih posebno išče. Izpričevalo, ki se ga pričobi na ženski obrtni šoli, načomešča pomočniški list, oziroma pomočniški izpit ter daje pravico do izvrševanja šiviljskega obrta, oziroma do obrta zlatega, srebrnega in biserneve vezenja.

Slovenci, Slovenke! Vedno je slišati tožbe, da v domovini ni dovolj krulia; tožbe niso upravičene; kajti kruha je dovolj; samo mi se pre malo spenjamo, da ga dosežemo. Kdor se bo s pomočjo obrtne šole spel višje, njemu ga ne bo manjkalo. Le poglejte okoli sebe! Kdo so na naši zemlji v

vseh večjih podjetjih delovodje, strojniki, kdo stavbeni, železnični, telegrafski mojstri itd.? Skoro smemo reci, sami tujci, in sicer sami Nemci; tujci pa zato, ker naših ljudi v teh strokah ni. Do tega kruha imamo prvo pravico mi, ali usposobiti se moramo, da moremo nadomestiti tujce. Zato pa: V Ljubljano v obrtno šolo!

Kako se napravi hlevski tlak iz kamenih plošč?

Ni moj namen, učiti velike posestnike, kako naj si napravijo tlak v hlevu, ker ti, če ga še nimajo, si ga že lahko omislijo; bodisi da jim ga napravi zidar ali betonist. Bolj mi je pri sreču živina revnejših posestnikov, ki imajo, vsaj nekateri, živino v blatu in vodi. Kako bi se pa to napravilo? bo vprašal ta ali oni.

Kadar je toplo, izženi živino na pašo, v dežju pa jo priveži v drug hlev ali listnjak. Potem iztrgaj jasli, če so slabe, ako ne, jih pusti. Za tem spravi iz zemlje vse, kar je v njej, kamenne, les, gnoj itd., do čiste zemlje. Ko si to napravil, poravnaj zemljo tako, da bo visela staja, ki bodi za krave 2'20 m, za vole pa 2'50 m dolga od jasli do jarka za scalnico; za krave naj visi 2 em, za vole pa lahko visi 5 do 6 cm; ostali prostor, ki ni več za stajo, lahko ostane ravnen. Nadalje poglej, ali ni kaklega izvirka v staji ali pod jaslimi. Ako je pri zidu izvirek, je najboljše, da napraviš okoli zidu znotraj ali še bolje zunaj, kanal, ki bodi širok in visok 1 dm. Kjer se dobri ploščnato kamenje, se kanal lahko s tem pokrije, še boljše ga je pokriti z betonom. Ko si napravil kanal, recimo znotraj hleva, nasuj, preden ga pokriješ, po poravnani in dobro stolčeni zemlji malo peska in poravnaj tudi tega z lato ali remljem. Ako imaš dosti kamenitih plošč, lahko iz teli napraviš tlak tako-le: Napravi si malto ali mort, kakor ga rabijo zidarji za zidanje, torej iz debelega peska, kateremu lahko primešaš malo cementa, da je bolj trden, pa malo, da se prehitro ne strdi. Te malte potem deni v vsak kot

toliko, da lahko pritrdiš po eno ploščo. Da moraš že poprej zemljo na zidarsko tehnicco znivelirati, razume se samoobsebi. Na ti dve plošči potem položi lato ter po tej lati polagaj plošče eno k drugi, kakor se pač boljše stikajo. Luknjice, ki ostanejo pri skladanju neenakih plošč, se zadelajo z malimi kamenčki in malto. Tako delaj do konca staje. Na koncu je treba napraviti jarek za odtok skalnice. Tega najlažje napraviš, ako položiš na koncu staje debelejših plošč celo vrsto, da se tlak zviša za kake dobre štiri prste. Ta rob se dobro pogladi s cementom. Potem se dela tlak na hodniku kakor v staji. — Hodnik je lahko raven, le če se ima v kakem kotu teleta, potem naj visi tudi ta prostor nekoliko proti sredi hleva, da se vsa voda steka v jarek, ki naj visi na ono stran, kjer je povodni kanal, po katerem teče voda iz hleva. Ko se je tlak dobro posušil, se lahko nastelje in priveže živino k jaslim, če so še dobre. Ako si jasli iztrgal, moraš prej zabiti stebre za nove jasli, potem še-le polagati tlak, ki naj potem ostane v miru, ko si ga položil.

Kadar spravljaš gnoj iz hleva, ne smeš z motiko grabiti gnoja, ampak z vilami ga rahlo poberi in nato pogradi z grablji ali pa s hlevsko lopato. Živila se ti bo v takem hlevu bolje redila, kot v gnojnici ali pa na kamenitih gručah, ki se vidijo tu pa tam po hlevih revnih posestnikov.

Dravinjski.

Hlevski tlak iz betona.

V predstoječem članku sem opisal, kako se napravi najcenejši tlak v govejem hlevu. To pa velja samo za kraje, kjer je dobiti ploščnato kamenje. Za kraje pa, kjer je dosti grušča ali gramoza (šodra), je boljši in cenejši tlak iz betona, ki se napravi na sledeči način:

Ko si napravil jasli, poravnaj in potolči zemljo po celem hlevu; staja naj visi proti žlebu ali kamalu kakih 4—6 cm, če dalje časa puščaš gnoj v hlevu, pa več. Za odpeljavjo gnojnice izkoplj, potem lep jarek, da boš pozne-

je rabil manj desek ali žaganic. Zdaj položi pri stebrilih, ki nosijo jasli, ali pa pri koneu staje ali pri žlebu, po eno ravno odrezano desko; kakor debel tlak misliš napraviti, toliko naj sta deski široki. Med tem deskama položi še ravno tako široki deski od jasli pri staji, pritrdi vse štiri z majhnimi količki, da bodo stale po koncu in je videti vsa stvar kakor okvir za okno. Zdaj vzami navadnega gramoza, ki pa ne sme biti blaten ali drugače umazan, ter ga zmešaj s cementom. Navadno se da na štiri dele gramoza en del cementa. Za betonski tlak je lahko gramozi mešan, debel in droben. Zmešati se mora najprej suha mešanica, in sicer tako, da jo dva z lopatami dobro premešata. Potem vzame eden vrtno škropilnico ter med tem, ko dva v tretje premetavata, mešanico poskropi, da je vsa mokra, a ne toliko, da bi voda tekla proč. Nato se vsa ta zmes še dvakrat dobro premeče, a hitro, da se ne strdi; potem se da na mesto, kjer se dela tlak. Mešati moraš na lesenem ali na kamenitem tlaku; potem se zmes zmeče z lopato ali pa zvozi s samokolnico v napravljeni okvir. Potolči se mora dobro, da je povsod polno; nato se z majhno desko, ki ima v sredi zob, vreže ali vtisne povpreč staje majhne ali plitve jarke, globoke 2 do 4 cm, da se živila ne drsa. Jarek za vodo naj bo globok vsaj 10 cm ter naj s stajo vred malo visi proti kanalu, ki odvaja gnojnicu, najs bi ta že po sredji hleva izpeljana ali na koneu. Ravno takoj se betonira tudi ostali prostor, ki navadno služi za hodnik. Tlak se še potem, ko je malo suhi, zgladi s to-le mešanicou: Vzame se drobnega, fino presejanega peska dva dela in en del cementa. Na to se vlije toliko vode, da je počitno, ko si dobro premešal, mehkki mali, ki jo rabijo zidarji za fino čiščenje zidu. S to mešanicou pomaži yes tlak ter ga s kako cunjo zgladi. To se mora zgoditi, ko je beton mehak; zato si pa moraš deske položiti, da po njili hodiš pri delu. Ko je beton toliko suli, da se več ne prime roke, če ga potipaš, ga lahko večkrat zmočiš z vodo, da se prehitro ne

suši. V 24. urah je navađno suh, da brez skrbi lahko vsakdo hodi po njem.

To delo se živinorejcu bogato plača na živini. Dravinjski.

nem času, kar je za nje velikega pomena.

Puro prisilimo k valjenju na ta način, da napravimo pripravno gnezdo, v katero položimo 8–10 ogretih porcelanastih jajec. Na gnezdo posadimo za valjenje določeno puro, jo pokrijemo z rešetom ali jerbasom, ki pa mora biti tako nizek, da pura ne more vstati. Jerbas pa obtežimo s kamenjem ali opeko, da ga pura ne more dvigniti. Vse to pokrijemo z vrečo ali rjuho, da ima pura poltemo in mir. Vsak dan jo vzamemo raz gnezdo, da se naje, napije in osnaži. Ta čas pa denemo jajca na gorko, da se ne ohlade. Ako so namreč porcelanasta jajca mrzla, ne sede rađa na-nje nazaj, dokler še ni prišel nagon za valjenje. V 3–5 dneh se pa nagon že počaže in spoznamo ga na tem, da pura sedi in ostane na gnezdu brez pokrivanja.

Nekateri pa izrežejo v pokrivalo tja, kjer ima pokrita pura glavo, ozko luknjo, poleg katere postavijo jed in vodo, da pura nemoteno 3–5 dni sedi.

Drugi jo zopet prej z žganjem opijanijo, da jo s tem omamijo in pripravijo k mirnemu sedenju. A prevelika „porcelja“ jo lahko umori. Ako se že to sredstvo uporabi, zadostuje že žličica žganja, razredčenega z vođo, kar se da na kruhu.

Naravno pa dosežemo namen tudi brez žganja, ako za valjenje namenjeni puri 8 dñi poprej damo vsak dan pest lanenega zrnja.

Cudno je pa to, da pripravimo k valjenju tudi samca, ali le v slučaju, če nima nič samic. Sedí dobro, vali dobro, a najboljše in najskrbnejše pa pase mlaðice. Pravijo pa, da tudi kapuna lahko pripravimo k valjenju.

Pri purah je pa strast do valjenja takrat nadležna, aко jo hočemo porabiti za opitanje. Pisal mi je tovariš, da kloče pura celo leto in ne je skoraj nič, a on pa bi rad jedel — puro. Sledila mu je na vrtu na odpadlem jabolku, včasih celo na kamnu. Vsa sredstva, trdi, da niso pomagala nič. V takem slučaju je najboljše, da damo puri kurje jajce, ki je že navaljeno in bo v par dñeh izvaljeno. Pura sedi 2

Purani.

Domovina puranov je Amerika, od koder so jih pripeljali v Evropo v 16. stoletju. Tam živi še dandanašnji divji puran poleg udomačenega. V Nemčiji so poižkušali z rejo divjih puranov, kakor so pri nas upeljali tu in tam divje fazane in jih razmnožili, a ta poižkus je popolnoma izpodletel. Deloma jim ne ugaja podnebje, deloma pa so mlaðiči premehki za te krajevne razmere. Pač pa so gojili z vnemo udomačene purane; za njimi ni izostala Francoska, kjer je perutninjarstvo itak zelo razvito. Pa tudi na našem jugu, kjer je milejše podnebje, so vpeljali purane. Po Hrvaskem, Slavoniji, Bosni in Hercegovini je zelo razširjena reja puranov.

Purana rede le radi okusnega mesa, puro pa porabljajo za valjenje piščet, rac in gosi. Pura jako pridno vali in dobro vodi mlaðiče. Mnogo pur pa je tudi zelo nerodnih in neokretnih za ta posel, vsled česar pohtodijo in potlačijo mnogo zaroda. Za valjenje in splohi za naše razmere je najbolj pri-merna srednje velika pura. Amerikanske velike pure, Nortfolk in Mammut so namenjene bolj razstavam in športu, kakor pa kmetu.

Mlaði puran doseže na zimo 6–7 kg. Ker pa purani počasi rastejo, dorastejo še-le čez 2 leti, a takrat doseže samec 12–13 kg. Pred tako težkim puranom pa perutninjarji zelo svare. Samec je namreč silno ognjevit, z bog česar mnogo samic poškoduje. Najpri-menejši je puran-plemenjak z 10 kg teže.

Rekli smo, da pure izborno vale; imenujejo jih žive valilne stroje. Ako pura še ne nese, oziroma ako ne bode še kmalu pričela nesti, jo lahko prisilimo vsak čas k valjenju. Ta lastje za perutninjarje velike važnosti, ker lahko izvale razno perutnino v poljub-

do 3 dni na jajcu. Pišče se izvali in v 24 urah že izleže izpod pure, hoteč jesti. Pura gre za njim, ga pase in pozabi na valjenje. 2–3 dni ga je pustimo, potem pa vzamemo. Pura ga bo iskala, pri tem pa mi ne nagon do valjenja. Na ta način se jo najlažje ozdravi.

O puranu-samcu je dokazano, da oplodi celo serijo jajec z enim samim oplojenjem. Istotako tudi gosjak. Seveda je ena serija jajec pure oziroma gosi majhna napram oni dobre kokoši. Saj pa tudi petelin z enim samim aktom lahko oplodi vsa jajca, ki jih kokoš 3 tedne potem znese. Petelin pa mora biti krepak in ognjevit ter dobro oliramjen.

Tako imamo lahko par pur ali gosi brez samca, jim v gotovem času za nekaj dni dobimo samca od kakega soseča, ki oplodi vsa jajca s prav povoljnim uspehom.

Pure pa zahtevajo obilno proste paše. Rejo nam plačajo le tam, kjer lahko tekajo po sajðovnjakih, travnikih in strmiščih, da si same poiščejo mnogo hrane. Vsled tega spadajo pure le na velike in prostorne kmetije. Zelenjadni vrt pa moramo skrbno zapirati; ako pridejo notri tečaj pa požro in razsekajo z močnim kljunom vse od kraja. Puran strastno ljubi zelenjad. Ugaja jim pa tudi le suha zemlja; na mokri ne vspevajo. Posebno v onih krajih, kjer imajo posestniki mnogo žitnega polja, je reja puranov dobičkonočna, ker pobero po njivali vse odpadlo zrnje, ki pride na ta način k dobremu.

Mlaðe purice so v prvih dveh mesecih jako občutljive in zahtevajo mnogo skrbnega negovanja. Varovati jih moramo mraza, mokrote in tudi prehude solnčne vročine. Zato jih ne spustimo v mokro travo, zjutraj zgodaj v roso, dokler se ta ni posušila. Huðe vročine jih pa obvaruje senica sajnih dreves, kamor se zatečejo pred pekočimi solnčnimi žarki. Zato priporočajo nekateri perutninariji valjenje mlaðih puric po kokoših, ker jih te lepše in bolše v mrazu krijejo in skrbneje vodijo nego pura. Pura sama jih namreč le

skrbno in pridno pase, a manj greje. Dobro je tudi, ako je med malimi puricami par piščet, da se purice od teh uče jesti in iskati hrane.

Pri lepem vrémenu in skrbnem negovanju vspevajo purice prav dobro; po dveh mesecih ni za-nje več nevarnosti; pripustimo jih lahko samim sebi, ker so že toliko utrijene kot piščeta, ob enem pa si tudi že znajo iskati hrane na paši.

Vzreja mlaðih puric zaliteva iste hrane kot pri piščetih. Kdor pa ne želi, da bi purice nikdar ne dobile skisane hrane, z mlekom pomešane, je bolje, da jih krmi s suhimi drobtinicami iz belega kruha, pozneje pa s kašo. Mleko jim zelo ugaja in tudi vspevajo lepo po njem; a postala in skisana jed z mlekom jim silno škoduje.

Pure opitamo kakor gosi, race in kokoši. Čim bolj in večkrat menjamo med opitanjem hrano, rajši jedo in lepše se opitajo. Zelo jim ugaja testo iz koruzne moke in namočena koruza. Dobra je tudi ajdova in ječmenova močka.

Kjer pa je na razpolago posneto mleko za zamesenje med moko, ga toplo priporočam. Ni draga, a pospešuje opitanje in da nam zelo nežno in okusno meso.

Zupan.

Dopisi.

Z Dolenjskega. Pravzaprav je bilo to-le pismo prvotno namenjeno g. Faležu v Orehovi vasi, ki je priporočil Pfeiferjev mlin. Z mlinom sem namreč zadovoljen in zato sem se hotel zahtviliti za opozoritev. Ali mlin naročeval sem z Dolenjskega šel v Hočje osebno, si pri tej priliki pošjetje g. Pfeiferja ogledal in odšel z željo, sploh nanje opozoriti širje občinstvo. Zato si dovoljujem g. ureðnika prositi, naj sprejme te vrstice v „Gospodarske Novice“, g. Faleža pa, da mu zahtvalo smem izročiti tem potom.

G. Pfeifer ima veliko delavnico, boljše povedano, tovarno, v koji dela kakih 30 ljudi. Izdelujejo pa se mlatilnice, vejalnice, čistilnice (trierji), rezalnice za krmo in takšne za okopa-

vine, druzgalnice (sađni mlini) raznovrstni mlini, sesalke za študente in za gnojnične jame, vitli in celo motorji na bencin kakor na surovo olje; torej same kmetijske potrebščine. Baš takrat, ko sem bil tam, so bili v delu zgolj ročni mlini, in sicer takšni, ki so od zunaj videti kakor omara, v katero se vesi obleka. Tiste velikosti in oblike so, pa tudi tako lično izdelani, da je, stoeče v sobi, vsakdo ima za omare. Ali ko se takša omara odpre in se po kaže, da so deske nad dva prsta debele, ko se odgrne mnogocetno sestavljeni železni drob, in ko se vidi, da je vse ne le zelo solidno, ampak tudi zelo natančno izdelano, potem se človek slovenskega podjetja iz srca razveseli in želi, naj bi našlo mnogo podpirateljev. Jaz sem si takšen mlin kupil in že stoji v moji hiši. G. Pfeifer mi je pravil, da ima na to vrsto mlinov baš zdaj toliko naročil, da se mu zdi, ta reč ima prihodnjost. Mlin je najmanjše oblike, kar jih izdeluje, in stane 260 K. Iste velikosti, a nekoliko bolj razširjene oblike mlin je po isti ceni. Večji stanejo seveda več. Povsod pa se mi cena vidi zmerna, ne le pri mlinih, ampak tudi pri drugih izdelkih. Ko sem se nagledal in sklenil kupčijo, mi je gospod Pfeifer še izročil svoj prošpekt, jaz pa sem mu prijateljski stisnil roko.

Zahvaljujoč se za sprejem teh-le vrstic, sem z odličnim spoštovanjem
Vaš

J. R.

Gospodarske drobtinice.

Koliko sadnega drevja ima dežela štajerska? Deželni odbor je dal po raznih svojih uslužbencih v sadjarški stroki prešteti vsa sađna drevesa, ki rasto na Štajerskem. Stelo se je skoro poldrugo leto in dobilo vsaj približne podatke; točni namreč zato niso, ker so tu in tam posestniki pravto število zatajili; mislili so namreč, da gre za dačo, in zato manj napovedali, kakor v resnici imajo drevja. Sodi se, da se je zatajila ena tretjina. Naštelo pa se je v Spodnjem Štajerju 5.986.809, v Srednjem Štajerju 6.004.012 in v G. Štajerju 542.748, skupaj torej 12 milijo-

nov 533.550 sađnih dreves. (Radgonsko okrajno glavarstvo se je vzelo k Srednjemu Štajerju.) Po sađnih vrstah je v celi deželi 7.480.180 jablan, 2 milijona 105.464 hrušek, 2.120.550 raznovrstnih sliv, 526.897 črešenj in 300.474 orehov. Če bi za sodbo v našem sadjarstvu bilo merodajno zgolj število dreves, bi se smelo reči, da je zelo razvito. Toča poleg števila dreves prihaja v poštov še drugi činitelji, ki nišo nič manj važni; n. pr. kako se glešta sađno drevje in kako vsled tega rodi, kako se uporablja sadje? Odgovori na ta vprašanja pa sodbo izpremene in se zlasti mi Spodnještajerci smemo čutiti prizadete, ker imamo največ takih sadenosnikov, da se Bogu smilijo, in ker sadja ne vemo drugače uporabljati kakor za tolklo in šnops.

Rodovitnost sadnega drevja ni zavisna vedno samo od zemlje, podnebjja, vremena, ampak tudi od raznih, co sedaj še neznanih pojavov. Vsak sadjar ima gotovo kakso drevlo, ki bujno raste, je zdravo in krepko, a rodi malo ali pa nič. Dognalo se je z mnogoterimi izkušnjami, da se sađno drevje prisili k rodovitnosti na ta način, da se približno 1 m od tal deblo opaše z 10–15 cm širokim pločevinastim pasom, ki se trdno priveže z močno žico. Da se pas ne more zajesti v deblo, je ob robeh nazobčan. Drevo ostane opasano lahko več let, dokler se ne doseže popeln uspeh. S takim pasom se drevesu v nobenem oziru ne škoduje. Seveda velja to za zdravo, močno rastoče, neročivo drevlo, ki ima dovolj hrane in vsega, česar potrebuje za rodovitnost. — Sadjarji, poskusite! Sedaj je za to najugodnejši čas.

Na kak način se dodaja zemlji apno v gnojilo sadnemu drevju? Sveže živo apno se nakopiči na prostem in pokrije z zemljo. Polagoma se na ta način pogasi in razpadne v droben prah. Prah se mora potem nemudoma raztrositi po zemljišču, ki ga mislimo gnojiti, in naglo spraviti pod zemljo. Na njivi se podorje in zabrana, na vrtu pa podkoplje. V sadovnjaku ga moramo pa raztrositi po primernih, kolikor mogoče širokih jarkih, ki jih iz-

kopamo pod kapom drevesnega vrha in jih potem zopet pokrijemo z rušo. Odraslemu drevesu damo 10 kg apna in še čez, to pa potem zadostuje za 4–5 let. Najboljši čas za gnojenje z apnom je jesen.

Tečaje za pokončevanje voluharjev prireja nižjeavstrijsko deželno sadarsko društvo. Udeleženci se najprej seznanijo z življenjem in pouče o škodi, ki jo povzroča ta žival. Potem se vadijo v raznih činih pokončevanja, posebno o nastavljanju pasti, zastrupljaju itd. — Tudi pri nas bi bili u mestni taki tečaji. Voluharja pozna malokdo, dasi dela naravnost velikansko škodo tudi po naših krajih. Marsikateri Kmetovalec ne ve razločevati voluharja od navadne poljske miši.

Kakšna krma je za doječo kobilo najboljša? Odgovor: Oves je v naših razmerah za konje najbolj primerna krma, ker so naši konji nanj najbolj vajeni, ter velja to tudi za doječe kobile, ki imajo po ovsu dovolj mleka dobre sestave, kjer je veliko ruđinskih redilnih snovi, ki so žrebetu za dober razvoj potrebne. Izmed vseh žitnih vrst je rž prav najslabše krmilo; ona napenja, povzroči lahko kobili in sesajočemu žrebetu bolezen. Precej ko kobia stori, ji jako dobro de močnata pijača, ki se po angleškem receptu takole naredi: 200 g ovsene moke, ki se poprej s toliko mrzle vođe pomeša, da se dobri gost močnik, se kuha 5 minut v 4½ l vođe in se pusti, da se shlaidi. — Tri ure po zavžitju te pijače naj dobi kobila dober oves. Kobila naj se napaja s prestano vodo, ki se ji primeša nekoliko moke. Navadno so kobile po porodu zelo žeje, in temu naravnemu nagonu je treba ustreči. Če je vođa čista in ne premrzla, naj kobila piye kolikor hoče. Kobila je treba imeti na gorčem, varovati jo je prepila ter jo je vsaj prve 4 tedne rajši pičlo. Kakor preveč krmiti. Močno krmljenje je le tedaj umestno, če ima kobila malo mleka. Ječmenova moka, pomešana med pijačo, kuhanou laneno seme, konjenje in otrobi pospešujejo mlečnost.

Osrednja zadruga za vnovčenje živine v Mariboru naznana, da ima v zalogi več Matijevičevih merilnih trakov za določitev teže pri živini. En komad I. vrste stane K 5·90, II. vrste pa K 4·50.

Vprašanja in ponudbe.

Kupil bi rad nek naš član konja 4–6 let starega srednje teže, biti mora dober tekalec. Nadalje nam naj javijo člani, če imajo kaj pitane živine, da jim oskrbimo kupca. Eno brejo telico, dve do tri leta staro, čiste marijadvorske pasme želi kupiti nek naš član.

Na prodaj: Lepega plemenskega bika, 2 leti starega, murodolske pasme ima na prodaj Marija Dobnik, posestnica na Rudečem trgu št. 5, (Zgor. Kotič) p. Sv. Lovrenc nad Mariborom. — **Kravo** z novim mlekom, jako izvrstna plemenka, brez napake, ima na prodaj Lovro Fugina, Sv. Peter v Sav. dolini. — Lepega rejenega bka ima na prodaj nek naš član blizu Središča. Tehta blizu 500 kilogramov. — Blizu Marenberga je na prodaj par lepih pitanih volov. Tehtajo blizu 16 meterskih stotov.

Osrednja zadruga.

Sejni. (Kratice: Sejni za goveda = g, za konje = k, za svinje = s, za drobneico = d).

V maju: 15. Arvež s d, Breg pri Ptiju s, Sv. Helena pri Šmarju g, Sv. Marjeta ob Pesnici g, Slivnica pri Mariboru g; 16. Bizejško g, Sv. Ilj v Slov. gor. g, Pilštanj g, Vojnik g; 17. Brežice s, Maribor s; 19. Sv. Jurij ob juž. žel. g, Sv. Lenart v Slov. gor. g, Sv. Trojica v Slov. gor. g; 20. Ormož s, Radgona g; 21. Breg pri Ptiju s, Imeno s, Lemberg g, Ptuj g k s; 23. Loka pri Zidarem mostu g; 24. Brežice s, Maribor s; 26. Sv. Duh na Ostrem vrhu g, Sv. Filip pri Veračah g, Ivnica g Jarenina g, Luče ob Savinji g, Nova Črkev pri Celju g, Rogatec g, Ruše g, Slivnica pri Mariboru g, Svetina g, Tinsko pri Šmarju g, Sv. Urban pri Ptiju g, Vitanje g; 27. Ormož s; 28. Imeno s, Maribor g, Ptuj s, Tržišče pri Rogatcu g.

